

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Volný čas a volnočasové aktivity žáků na druhém stupni ZŠ ve Slaném
Leisure time and leisure activities of middle school age pupils in Slaný

Marek Zůna

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Blažková, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)
Studijní obor: B BI-PG (7507R045, 7501R008)

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Volný čas a volnočasové aktivity žáků na druhém stupni ZŠ ve Slaném potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16.4. 2023

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí své práce PhDr. Veronice Blažkové, Ph.D. za odborné vedení, ochotu a veškerou pomoc při vedení této práce.

Dále děkuji všem respondentům, kteří se podíleli na sběru dat pro výzkumnou část práce, bez jejichž pomoci by tato práce nemohla vzniknout.

Na závěr bych rád poděkoval mé rodině, přítelkyni, kamarádům a kolegům, za jejich podporu a oporu při psaní této práce.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá volným časem a volnočasovými aktivitami žáků na druhém stupni ZŠ ve Slaném. Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a výzkumné. Teoretická část popisuje a definuje základní pojmy vztažené k práci, jako je volný čas, výchova ve volném čase, zařízení pro zájmové vzdělávání a charakteristika dětí středního školního věku. Poslední kapitola je pak věnovaná stručnému popisu a charakteristice zájmového vzdělávání ve Slaném. Výzkumná část zpracovává dotazníkové šetření provedené u žáků šestých a sedmých ročníků ZŠ ve Slaném. Hlavními cíli bylo zjistit, jak žáci tráví svůj volný čas, jaké zájmové aktivity a kroužky ve svém volném čase preferují a zdali panuje s nabídkou zájmových aktivit ve Slaném spokojenost či nikoli. Výsledky byly zpracovány do tabulek a grafů a údaje, které z výzkumu vyplývají, odráží aktuální situaci.

KLÍČOVÁ SLOVA

děti, dotazník, druhý stupeň, Slaný, volnočasová zařízení, volnočasové aktivity, volný čas, výzkum, zájmy, základní škola

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with leisure time and leisure activities of middle school age pupils in Slaný. The thesis consists of two parts - theoretical and research. The theoretical part describes and defines the basic concepts related to the work, such as leisure, leisure education, leisure education facilities and characteristics of secondary school-age children. The last chapter is then devoted to a brief description and characteristics of leisure education in Slaný. The research part elaborates on a questionnaire survey conducted among sixth and seventh grade pupils of primary school in Slaný. The main objectives were to find out how pupils spend their free time, what leisure activities and clubs they prefer in their free time and whether or not there is satisfaction with the offer of leisure activities in Slaný. The results have been processed into tables and graphs and the data from the research reflect the current situation.

KEYWORDS

children, elementary school, leisure activities, leisure facilities, leisure interests, leisure time, middle school, primary school, questionnaire, research, Slaný

Obsah

Úvod	7
Teoretická část	
1 Pojem volný čas dětí.....	9
1.1 Funkce volného času.....	9
1.2 Faktory ovlivňující volný čas	10
1.3 Výchova ve volném čase	11
1.3.1 Funkce výchovy.....	13
1.3.2 Cíle, podmínky a prostředky výchovy.....	14
2 Zařízení pro zájmové vzdělávání a další subjekty pracující s dětmi a mládeží.....	16
2.1 Školská zařízení pro zájmové vzdělávání.....	16
2.1.1 Školní družina a klub.....	16
2.1.2 Střediska volného času	18
2.2 Školská výchovná a ubytovací zařízení	19
2.2.1 Domovy mládeže.....	19
2.3 Nestátní neziskové organizace.....	20
2.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.....	20
3 Psychologické aspekty výchovy ve volném čase	22
3.1 Střední školní věk (11-15 let, žáci druhého stupně ZŠ).....	22
4 Město Slaný.....	26
4.1 Dům dětí a mládeže "OSTROV" Slaný.....	26
4.2 Základní umělecká škola Slaný	28
4.3 Organizace pod záštitou města a další sportovní a zájmové neziskové organizace ve Slaném.....	29

Výzkumná část

5	Cíle výzkumu.....	30
5.1	Výzkumné otázky	30
5.2	Charakteristika výzkumné metody	31
5.3	Výzkumný vzorek a sběr dat	32
6	Analýza a vyhodnocení dotazníků.....	33
6.1	Shrnutí výzkumné části.....	47
	Závěr.....	49
	Seznam použitých informačních zdrojů	51
	Seznam tabulek.....	53
	Seznam grafů	54
	Seznam příloh.....	55

Úvod

Má bakalářská práce se zabývá tématem, které je mi již delší dobu velmi blízké. Ve Slaném, ve kterém jsem se narodil a žiji zde doposud jsem od útlých školních let docházel do mnoha zájmových kroužků. Od 8 let jsem hrál na flétnu, ze které jsem se postupně propracoval až ke hře na klarinet a saxofon. Chvilí jsem se učil hrát i na kytaru. Od mala se aktivně věnuji i sportu – hrál jsem fotbal, florbal a nejdéle jsem se věnoval bojovému umění karate. Postupem času už však veškeré mé aktivity nešly skloubit především se školou a nyní už se těmito činnostem věnuji spíše rekreačně. Žádné mé prázdniny se neobešly bez účasti na letním táboře, kam jsem jako dítě velmi rád jezdil. Od 15 let jsem se přesunul do role vedoucího, kde začala moje aktivní práce s dětmi jako taková. V současné době krom vedoucího na letním táboře vedu sportovní kroužek florbalu pro děti a mládež a podílím se na organizaci mnoha dětských akcí v našem městě. Nakonec mě i tyto volnočasové aktivity trávené s dětmi od poměrně brzkého věku přivedly k mé učitelské profesi, které se dnes společně se studiem na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy věnuji nejvíce.

Způsobů, jak trávit volný čas je mnoho a zrovna u dětí bychom měli dbát na to, aby tento čas byl smysluplně využíván. Umět totiž správně využít svůj volný čas může být nakonec velmi přínosné i do budoucna.

Zároveň si během vykonávání své profese všímám zásadních rozdílů ve způsobu trávení volného času mezi mými žáky. Někteří se nejčastěji setkávají se svými kamarády venku, jiní se zase věnují svým zálibám při různých organizovaných aktivitách a někdo tráví svůj volný čas u počítače. Z příležitostných rozhovorů se žáky vím, jak má každý jiný celkový pohled na volný čas a jak odlišné jsou podmínky v některých rodinách a tím i přístup k samotnému volnému času.

Ve své práci se zaměřuji na žáky druhého stupně ZŠ, jelikož studuji obor se zaměřením přímo na tuto oblast. Konkrétně, jsem si do své výzkumné části vybral žáky 6. a 7. ročníků ZŠ, kde se pohybujeme ve věkovém rozmezí 11-13 let. Tato věková kategorie je mi nejbližší, jelikož během tří let, které jsem zatím učitelské profesi věnoval, jsem doposud pracoval nejčastěji s žáky tohoto věkového období. Zároveň mám možnost z této věkové oblasti využít poměrně velkého množství respondentů pro mé výzkumné šetření a rovněž očekávám větší rozmanitost při volbě zájmových aktivit a kroužků než u žáků starších.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jak žáci nejčastěji tráví svůj volný čas, zdali se aktivně a v hojném množství účastní zájmových aktivit v našem městě a jestli jsou spokojeni s nabídkou konkrétních aktivit, které jim jednotlivé volnočasové organizace a další subjekty ve Slaném nabízí.

V teoretické části práce nejprve definuji pojem volný čas, poté se věnuji faktorům a funkcím volného času a blíže také roli výchovy ve volném čase. V další kapitole se věnuji různým typům prostředí, kde děti mohou organizovaně trávit svůj volný čas, tedy přehled jednotlivých institucí, které se volným časem dětí a mládeže zabývají a jaké mají funkce. Dále se zabývám vývojovou psychologií a konkrétním věkovým zvláštnostem zvolené věkové kategorie žáků druhého stupně ZŠ. Závěrem teoretické části stručně charakterizuji město Slaný, kde provádím výzkum ke své praktické části a píší o nejdůležitějších organizacích pro volný čas v našem městě.

Výzkumnou část mé práce tvoří dotazníkové šetření prováděné na respondentech 6. a 7. ročníků ZŠ ve Slaném. Výzkum je prováděný právě zde, protože zde žiji doposud celý život a vykonávám zde svou profesi a další zájmové aktivity pro děti a mládež. Pomocí položek dotazníku jsem zjišťoval, jak žáci tráví svůj volný čas a kolik ho vlastně mají, jestli dochází pravidelně do nějakých zájmových kroužků a jaká kritéria převládají při volbě takové zájmové aktivity. V neposlední řadě mě také zajímala spokojenost s nabídkou zájmových kroužků a aktivit v našem městě, popřípadě jestli je zde něco, co žákům z vybraného vzorku respondentů z hlediska volného času chybí. Veškeré tyto otázky mi dopomohly k vyhodnocení mých výzkumných otázek a cílů práce.

Má práce se zapojuje do problematiky volného času jak z hlediska teoretické, tak i díky provedenému výzkumu rovněž z hlediska praxe. Výsledky získané při výzkumu mohou vést k dalšímu zkoumání dané situace v našem městě. Práce tedy může být přínosná pro veškeré volnočasové organizace pro děti a mládež ve Slaném. Krom toho, je práce přínosná i pro mě samotného, jelikož se o danou problematiku zajímám, aktivně se v ní pohybuji a veškeré zjištěné poznatky mohou uplatnit při výkonu své profese.

Teoretická část

1 Pojem volný čas dětí

Volný čas chápeme jako opak doby nutných pracovních povinností a nutné doby k reprodukci sil. Je to doba, kdy si svobodně vybíráme, jaké činnosti budeme vykonávat a zároveň je děláme rádi a dobrovolně. (Průcha, Walterová, Mareš, 2001).

Dle Pávkové (2002) se pod pojem volný čas zahrnuje odpočinek, zábava, rekreace či zájmové činnosti a vzdělávání. Dle autorky do volného času dětí a mládeže nepatří vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha či povinnosti spojené s provozem domácnosti. Součástí volného času nejsou rovněž ani činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena). Z výchovných důvodů je žádoucím, aby byl volný čas dětí pedagogicky ovlivňován a řízen. Je však nutné, aby toto řízení bylo nenásilné, nabízená činnost pestrá a veškerá účast dobrovolná. Míra ovlivňování je přizpůsobena věku dětí, jejich vyspělosti a zdatnosti.

Hofbauer (2004, s.13) definuje volný čas, jako čas, „*který zbývá po splnění všech povinností a člověk ho nemusí vykonávat pod tlakem závazků.*“

Pávková (2002) se domnívá, že děti mají volného času až příliš mnoho, a tudíž bychom měli mít zájem na tom, jak se svým volným časem děti nakládají. Některé tendence, které chtějí omezit či rušit instituce pro volný čas jsou podle ní nedomyšlené.

„Zkušenosti z historie a ze zahraničí ukazují, že prevence je ve výchově účinná. A právě kvalitní výchova dětí ve volném čase má výrazný preventivní význam.“ (Pávková, 2002, s.14)

1.1 Funkce volného času

Autoři Hájek, Hofbauer a Pávková (2008) ve své publikaci zmiňují funkce a možnosti volného času dle německého pedagoga Horsta Wenera Opaschowskiho:

- 1) rekreace (uvolnění, zotavení)
- 2) kompenzace (odstraňování frustrací a zklamání)
- 3) výchova a další vzdělávání (sociální učení)
- 4) kontemplace (hledání smyslu života)

- 5) komunikace (sociální kontakty a partnerství)
- 6) participace (angažování se na vývoji společnosti)
- 7) integrace (vrůstání do společenských organismů a stabilizace života)
- 8) enkulturace (kreativita a kulturní rozvoj)

Hofbauer (2004) uvádí jako své rozdělení funkcí volného času na:

- 1) odpočinek (regenerace pracovní síly)
- 2) zábava (regenerace duševní síly)
- 3) rozvoj osobnosti

V průběhu času se u každého jedince cíle a funkce volnočasových aktivit logicky mění. Hlavní roli hraje tedy především věk, rozdílné zájmy a měnící se sociální skupiny.

1.2 Faktory ovlivňující volný čas

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008), stejně jako Janiš (2009) se domnívají, že ve složení různých volnočasových aktivit jsou jejich účastníci rozděleni dle různých hledisek: pohlaví a věk, sociální příslušnost a kulturní orientace, zaměření zájmu a jeho odborná a výchovná náročnost či zaměření na vlastní rozvoj. Pohlaví je stabilním ukazatelem, který slouží jako faktor ovlivňující míru zapojení do nějaké aktivity nebo činnosti. Chlapci a dívky se totiž účastní různých druhů zájmových aktivit odlišně. Účast v zájmových aktivitách již v předškolním věku, kde se zájmy dětí ještě velmi často mění, jsou důsledkem akcelerace vývoje současných dětí. Jedním z dalších faktorů, který podporuje brzký vstup do volnočasových aktivit je nejbližší sociální zázemí účastníků (rodina, vrstevnické skupiny). Zvláště důležité v této oblasti je převzetí pozitivních vzorců chování od rodičů a také zdravé rodinné prostředí, které zná potřeby dítěte.

Rodina je ostatně dle Hofbauera (2004), tím nejvýznamnějším činitelem, který ovlivňuje volný čas dítěte. I samotnou realizaci volného času dítěte rozhoduje uvnitř rodiny několik činitelů, a to např. velikost rodiny, úplnost, životní styl či dostatek financí. Děti často berou své rodiče jako vzor, a je tomu tak i v otázce trávení volného času. Dalším prvkem, který hraje roli a má význam je motivace a vlastní zájem o danou činnost, s přihlédnutím k tomu,

že všechny volnočasové aktivity jsou dobrovolné. Právě onen zájem je trvale působícím činitelem, jehož výsledky se projevují na socializaci a výsledcích samotné činnosti.

Kraus (2008) tvrdí, že rovněž nesmíme opomenout fakt prostředí, ve kterém daný jedinec vyrůstá, resp. jiné zájmy a jinou možnost volnočasových aktivit bude mít dítě, které vyrůstá na venkově nebo ve městě. Od toho se také odvíjí nabídka volnočasových aktivit a zájmových kroužků, kterou nabízí samotná škola, kam dané dítě dochází.

1.3 Výchova ve volném čase

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 67,69) termín výchova chápe jako „*záměrné, cílevědomé a dlouhodobé působení na jedince v pozitivním slova smyslu.*“

I ve výchově volného času jsou hlavními prvky právě záměrnost a cílevědomost. Podstatou výchovy pro volný čas je rozvíjení, vytváření, kultivování schopností a kompetencí pro samotné využití volného času, a to, co možná nejhodnotnějším způsobem (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008).

Autoři rozdělují samotnou výchovu do trojice pojmů:

- 1) výchova formální – působení školských a jiných vzdělávacích zařízení, příslušným osvědčením je potvrzeno dokončené vzdělání
- 2) výchova neformální – ve volném čase probíhající cílené aktivity, udělení osvědčení zde není nutností, rovněž zahrnuje celoživotní vzdělávání a výchovu, respektuje dobrovolnost
- 3) výchova informální – v průběhu různých životních situací učení zcela záměrné, cílené, ale i nahodilé (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008).

Publikace Pávkové (2002) vymezuje pojem výchovy mimo vyučování takto:

- 1) probíhá mimo povinné vyučování
- 2) probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny
- 3) je institucionálně zajištěná
- 4) uskutečňuje se ve volném čase

Co se týče duševní hygieny, zcela zásadní význam má jak charakter, tak rovněž samotný obsah volnočasových aktivit. Způsob trávení volného času má vliv na to, jak dobře dokážeme fungovat například ve škole nebo v práci. Potřeba neustále se vzdělávat souvisí se zájmovou orientací člověka. Je třeba také zdůraznit význam výchovy ve volnočasovém vzdělávání pro prevenci negativního chování, jako je agresivita, záškoláctví, závislost na návykových látkách anebo gamblerství. Autorka ve své publikaci definuje pedagogiku volného času jako obor, který zkoumá jak teoretické, tak praktické aspekty výchovy ve volném čase. Samotná výchova však kromě vlivu na volný čas zahrnuje také samotnou přípravu do školy nebo upevňování kulturních či hygienických návyků. Samotný pedagog volného času je důležitou součástí výchovy mimo vyučování. Musí ke každému jedinci přistupovat individuálně, motivovat, pomáhat ve snažení a podporovat pozitivní a klidné prostředí ve skupině. Kromě toho je pro pedagoga nezbytná efektivní komunikace, aby si s dětmi vybudoval kladný vztah. Tím, že není vázán osnovou a klasifikací, může být na rozdíl od vykonávání učitelské profese pro něj velkou výhodou (Pávková, 2002).

Podle autorky dnes oblast výchovy mimo vyučování prochází podstatnými změnami. Klade se důraz především na:

- využívání odbornosti a zájmů samotných pedagogů při organizaci zájmové činnosti, respektování dítěte, zachovávání principu dobrovolnosti, individualizaci, vytváření dalších zařízení pro volný čas, zapojování rodičů do činností dětí a mládeže nebo integraci jedinců s handicapem do běžných skupin zájmových činností

Tyto modernizační tendence předpokládají kvalitní profesní přípravu a kladou na pedagogy zvýšené nároky. Pro práci ve standartních podmínkách připravují pedagogické školy své absolventy na dobré úrovni (Pávková, 2002).

1.3.1 Funkce výchovy

Podle Pávkové (2002), ale i Hájka a Hofbauera (2008) plní výchova mimo vyučování funkci výchovně-vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní.

1) výchovně vzdělávací funkce

Jednotlivé organizace se ve velké míře podílejí na rozvoji a uspokojování potřeb dětí v rámci zájmových činností. Skrz právě ony zájmové aktivity se děti motivují, získávají nové zkušenosti a dovednosti a nabírají nové vědomosti.

2) zdravotní funkce

Instituce plní tuto funkci především v usměrňování režimu dne a tím dopomáhají ke zdravému životnímu stylu – můžeme si pod tím představit střídání jak duševních, tak tělesných činností, a zároveň práce a odpočinku. Veškeré sportovní činnosti kompenzují nedostatek pohybu při sezení během vyučování. Ke zdravé duševní pohodě přispívají organizace také tím, že dětem připravují prostředí příjemné a v takovém kolektivu, kde nedochází k žádným výraznějším problémům.

3) sociální funkce

Tím, že tyto instituce ovlivňují do určité míry volný čas dětí, zbavují tím rodiče či jiné zákonné zástupce starostí v době, kdy jsou např. v zaměstnání. Tato zařízení také mohou mazat rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami, které v rozdílných rodinách panují. Svou prací se dále podílejí na tvorbě žádoucích sociálních vztahů. Součástí sociálních vztahů je rovněž nácvik komunikačních dovedností a orientování se v pravidlech společenského chování.

4) preventivní funkce

Prevence je směřována především do následujících oblastí:

- a) závislost na drogách, kouření, alkoholismus
- b) delikvence, kriminalita
- c) gambling
- d) záškoláctví
- e) šikanování a jiné formy násilí

f) xenofobie, rasismus

Primární prevencí pak rozumíme cílenou prevenci, určenou celé populaci, a to zejména části, u které nehrozí zvýšená kriminální rizikovost. Sekundární prevence pak zahrnuje aktivity mířené na jedince a skupiny, u kterých je vyšší pravděpodobnost, že se budou věnovat některé z výše uvedených závadových činností. Terciární prevence se pak zaměřuje především na léčení. Zaměřuje se především na příčiny a podmínky vzniku závadového jednání. V oblasti primární prevence pracují povětšinou právě zařízení, která se podílejí na výchově ve volném čase. Dá se říci, že je to efektivní, jelikož je snazší problémům předcházet, než je později řešit. Právě primární prevenci bychom měli věnovat největší pozornost (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

1.3.2 Cíle, podmínky a prostředky výchovy

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008) uvádí jako základní znak výchovy cílevědomost. Tedy pedagog si stanoví přiměřené cíle a poté hodnotí výsledky svého snažení. Pro výchovu ve volném čase existují konkrétní obecné a dílčí cíle. Hlavním cílem je předat znalosti o tom, jak efektivně nakládat s volným časem. Z těchto obecných cílů lze odvodit další dílčí cíle, např. naučit jedince odreagovat se, věnovat se svým zájmům a rozvíjet je, uspokojovat své potřeby, vhodně si uspořádat režim dne, žít zdravým životním stylem nebo podporovat koncept celoživotního vzdělávání.

Výchovný proces ovlivňují různé vnitřní a vnější podmínky. Věk jedince nebo jeho individuální přístup k nějaké zájmové aktivitě jsou příklady vnitřních podmínek, zatímco materiální vybavení nebo vliv významných jedinců či skupin jsou příklady vnějších podmínek. Pedagogové musí rozvíjet individuální znaky osobnosti a mít znalosti o zvláštностech různých věkových kategorií z hlediska vnitřních podmínek. Když hovoříme o vnějších podmínkách, můžeme např. hovořit o rozmanitém a pestrém prostředí, v němž se výchova uskutečňuje. Požadavky na vybavení by měly odpovídat druhu zájmové činnosti. Pedagog může využít metody, jako je rozhovor, pozorování nebo analýza výsledků činnosti, aby se dozvěděl více informací o podmínkách samotných (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Výchovné prostředky využívá pedagog k dosahování cílů. Tyto prostředky široce definujeme jako předměty a jevy, které pedagog používá k naplnění oněch cílů. Mezi pedagogické prostředky řadíme výchovné činitele, formy, metody a materiální prostředky. Mezi činitele výchovy dále autoři této publikace uvádějí rodinu, školu a další výchovné instituce. Pedagogické dokumenty blíže nespécifikují obsah výchovy ve volném čase. Záleží pouze na vytyčených cílech daného pedagoga. Ten, tím na sebe sice bere velkou zodpovědnost, ale i přesto je nezbytné, aby dodržoval základní pedagogicko-psychologické požadavky. Výchovné metody a formy jsou způsoby, jimiž pedagogové dosahují svých cílů. Nejtypičtější formou při dosahování těchto cílů tvoří metody slovní, názorné a praktické. Klademe velký důraz na metody, které podněcují zájem a aktivitu dětí. Z verbálních metod se zaměřujeme na metodu konverzace a také metodu pozorování při určitých činnostech. Zvláštní pozornost pak věnujeme metodám, které slouží k posilování žádoucích forem chování u dětí. Zásadní, ale zároveň velmi náročné je rovněž používání odměn a trestů. Z výchovných forem nejčastěji používáme hry, soutěže, vycházky, exkurze nebo tréninky. Jednotlivé formy pak rozdělujeme podle množství účastníků, úrovně organizace a pravidelnosti. Vedle skupinové práce, která by měla převažovat, by ale rovněž měl být kladen velký důraz na individualitu (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

2 Zařízení pro zájmové vzdělávání a další subjekty pracující s dětmi a mládeží

Střediska volného času, školní družiny a školní kluby jsou v rámci ustanovení školského zákona řazeny do kategorie školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Domovy mládeže, internáty a školy v přírodě pak dále řadíme mezi ubytovací a výchovná zařízení. Práce v těchto zařízeních se od procesu vzdělávání ve školách liší například tím, že není vyžadována přímá účast, jako je tomu u školní docházky. Tato zařízení zároveň nevydávají žádná osvědčení či vysvědčení a rozvrh činností vychází ze skutečné úrovně zájmů účastníků (neřídí se žádnými normami a stanovami, jako je tomu u školního vzdělávání). Důležitý je také dostatečný prostor pro individualitu, ale také možná rozmanitost v prostorech konání konkrétní aktivity, čímž vykonávání dané činnosti může být dynamičtější než vyučování v tradičních školních učebnách. Tato zařízení jsou i nadále součástí soustavy pro vzdělávání a vytváří si svůj vlastní školní vzdělávací program (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

I když nejsou řazeny mezi školská zařízení, ale školy, můžeme sem zařadit rovněž základní umělecké školy, které nabízí také možnost vzdělávání se ve volném čase. Na smysluplném trávení volného času se rovněž podílejí některé z nestátních subjektů. Řadíme sem neziskové organizace, nízkoprahová zařízení, tělovýchovné organizace či různá občanská sdružení (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

2.1 Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

2.1.1 Školní družina a školní klub

Tato výchovná zařízení řadíme mezi základní formy, které se zabývají výchovou mimo vyučování. Školní družiny využívají žáci 1.-5. ročníků, školní kluby pak žáci 6.-9. ročníků. Školní družiny i kluby mají jisté předpoklady pro pedagogické působení na žáky, protože vychovatelé jsou v nich s dětmi v každodenním kontaktu, (což jim umožňuje působit na ně bez ohledu na jejich rodinné zázemí). Zároveň pravidelně komunikují s rodiči a jsou součástí pedagogické rady, kde spolupracují s ostatními pracovníky školy. Jelikož jsou navíc žáci zvyklí na pobyt ve školním prostředí, může být pro školu výhodné koordinovat své zájmové činnosti právě zde (Pávková, 2002).

Ačkoli tato zařízení slouží v podstatě ke stejnému účelu, školní družiny plní daleko více svou sociální funkci než školní kluby, které navštěvují žáci druhého stupně. Na onu sociální funkci školních družin spoléhají především rodiče, kteří své dítě dávají do družiny často hlavně proto, aby mu byla poskytnuta základní péče v době, kdy se mu samotní rodiče nemohou věnovat (Hájek, Pávková, 2007).

Starší žáci mají již více příležitostí při využívání volného času, jelikož jsou samostatnější. Docházka žáků do školních klubů je zcela dobrovolná. Činnost základních škol je do jisté míry propojená s činností školního klubu a družiny. Rozvrh činností je zde naplánován dle výchovných cílů pedagoga, požadavků na duševní hygienu a v neposlední řadě by měl vyhovovat potřebám a zájmům dětí (Janiš, 2009).

Uskutečňují se zde především činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové, sebeobslužné, veřejně prospěšné a samotná příprava na vyučování.

- 1) č. odpočinkové – po duševní i pohybové stránce nenáročné, forma klidné hry, četby nebo vyprávění
- 2) č. rekreační – forma pohybové aktivity a hry, rekreační sportování
- 3) č. zájmové – uspokojují, kultivují a rozvíjí potřeby a zájmy žáků
- 4) č. sebeobslužné – upevňování hygienických a kulturních návyků
- 5) č. veřejně prospěšné – dobrovolně vykonaná práce ve prospěch druhých, ochrana životního prostředí
- 6) příprava na vyučování – vypracování domácích úkolů, didaktických her a rozšiřování poznatků (Pávková, 2002).

Přestože jsou tyto činnosti vzájemně provázané, v režimu dne by měl být vždy čas na odpočinek a rekreační činnosti. Výchovné působení se dotýká všech oblastí výchovy a mělo by nabídat žáky k hodnotnému a smysluplnému využívání volného času. Práce těchto zařízení klade důraz na aktivní zapojení samotných žáků. Děti by měly být vedeny k samostatnému myšlení a vychovatelé by měli naslouchat jejich nápadům a diskutovat o nich. Děti by se měly co nejaktivněji podílet na plánování, organizaci a hodnocení dané konkrétní činnosti. Praktické činnosti tu mají zároveň velkou převahu nad pouhým přijímáním slovních informací. Současné pojetí práce zdůrazňuje především individuální přístup k žákům a respektování daného jedince. Významné je rovněž respektování věkového

hlediska, neboť charakteristiky žáků prvního a druhého stupně jsou velmi odlišné (Pávková, 2002).

2.1.2 Střediska volného času

Střediska volného času (SVČ) neboli domy dětí a mládeže mají širokou zájmovou působnost. Děti, žáci, studenti, ale i učitelé mohou libovolně využívat jejich služeb. Naplňují především rekreační a výchovně-vzdělávací funkci (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Mají nárok na státní příspěvek za činnost, protože jsou součástí sítě škol a školských zařízení. Zřizovatelem může být soukromý či jiný objekt, obec nebo školský úřad. V současné době jich v České republice funguje přibližně 300 (Pávková, 2002).

Formy zájmového vzdělávání:

1) pravidelná činnost

Organizace v zájmovém útvaru – kroužek, soubor, klub nebo oddíl. Účastníci jsou zde přihlášení k pravidelné docházce (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008). Výsledky práce jsou obvykle prezentovány rodičům, přátelům a ostatním žákům formou výstav, představení či vystoupení koncem školního roku. Členové mohou na konci školního roku obdržet osvědčení o činnosti, které je má především povzbudit a motivovat k další práci (Pávková, 2002).

2) příležitostná činnost

Jedná se o nabídku příležitostných akcí výchovně-vzdělávacího či rekreačního charakteru. Samotná činnost je vedena či organizována pedagogem a není přímo spojena s konkrétními prostory budovy SVČ, kde probíhá většina její činnosti. Patří sem regionální soutěže, turnaje, přehlídky, exkurze, výlety, představení, ale také sem spadají příměstské tábory. SVČ si k těmto aktivitám vede interní dokumentaci (Pávková, 2002).

3) nabídka spontánních aktivit

Jedná se o průběžnou nabídku aktivit, které jsou pedagogy ovlivňovány nepřímo. Tyto činnosti jsou využívány dle aktuálního zájmu účastníků. Ony činnosti jsou stanoveny pouze dobou provozu zařízení. Pedagog u těchto činností může vystupovat jako rádce, konzultant

či danou činnost motivovat. Příkladem mohou být např. sportoviště, dopravní hřiště, dětské herny anebo posilovny (Pávková, 2002).

4) táborová činnost

Organizovaná činnost s dětmi a mládeží, zpravidla provozovaná v době hlavních letních prázdnin, a to mimo sídlo SVC. Většinou zastává rekreační funkci nebo formu odborného soustředění (Pávková, 2002).

5) odborná činnost

Pomoc subjektům pečující o volný čas dětí a mládeže může být prostřednictvím seminářů, přednášek či kurzů. SVC mohou také shromažďovat a poskytovat informace, které budou sloužit k prevenci (Pávková, 2002).

6) organizace soutěží a přehlídek vyhlašovaných či doporučených MŠMT ČR

SVC z pověření organizují kola postupových soutěží, turnajů či přehlídek a podílejí se na přípravě, propagaci, zabezpečení, vyhodnocení a zveřejnění výsledků samotných akcí (Pávková, 2002).

Za některé z výše uvedených činností si musí zájemci zaplatit tzv. účastnický příspěvek (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

12-16 % dětí školního věku projde těmito zařízeními každý týden a další z nich se účastní různých sporadických akcí. Téměř třetina akcí pořádaných SVC se koná o víkendech, SVC jinak pracují celoročně. Výše zmíněné letní tábory bývají vyvrcholením jejich každoroční činnosti. SVC se rovněž zabývají sociálně ohroženými skupinami a mohou se také věnovat specifickým integračním aktivitám pro handicapované děti (Pávková, 2002).

2.2 Školská výchovná a ubytovací zařízení

2.2.1 Domovy mládeže

Studenti SŠ a VOŠ se mohou ubytovat a stravovat v domovech mládeže, které také spadají do kategorie školských zařízení. Navíc tato zařízení zabezpečují studentům kvalifikované výchovné působení. Mohou se vyskytovat samostatně anebo se vázat, popř. být

součástí jedné konkrétní školy. Vychovatelé zde pracují s výchovnými skupinami o zhruba 20-30 studentech. V DM se studenti připravují především na výuku, čemuž je zároveň přizpůsoben denní režim každého jedince. Při určování míry přípravy na vyučování se přihlíží k náročnosti studia a vyspělosti daných studentů. Příprava vychovatele na vyučování pak plní několik rovin. Většinou stačí pouhý dozor nad studenty při studijním klidu nebo přezkoušení daného téma pomocí pracovního sešitu nebo učebnice. Vychovatel však může sloužit také jako tzv. konzultant, který díky svým odborným znalostem může objasnit studentům určité nejasnosti. Pokud jsou studenti dostatečně motivováni a vedeni k odpovědnosti za své výsledky, mohou posléze pracovat zcela samostatně. Vychovatel může rovněž nabídnout pomoc při vyhledávání studijních materiálů. Do této skupiny zařízení je třeba zařadit i internáty, které mohou být zároveň určeny i pro studenty se zdravotním postižením (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

2.3 Nestátní neziskové organizace

Mnoho organizací a různých občanských sdružení hraje v životě dětí a mládeže významnou roli. Řada z nich (Junák, Duha, Sokol...) působí po celé zemi, zatímco mnohé další pouze v rámci místní působnosti. Kromě škol a dalších vzdělávacích institucí představují důležitý prvek vedoucí k podpoře aktivního a smysluplného využívání volného času. Jejich aktivity výrazně obohacují veškerou vzdělávací činnost školských zařízení a rodin. Pomáhají také rozvíjet schopnosti, dovednosti a nadání dětí, a zároveň je připravují do budoucího života (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

2.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Tato zařízení, která mají za cíl plnit funkci sociálního posláním jsou určena pro děti a mládež, kteří se ocitají v náročných životních situacích nebo jsou ohroženi vznikem sociálně patologických jevů. Jsou tedy navržena tak, aby přispívala ke zlepšení kvality jejich života. Současně se snaží odvrátit nebo zmírnit hrozbu sociálních rizik, zlepšit jejich schopnost fungovat v sociálním prostředí a podpořit je při zvládnutí náročných sociálních situací. Účast na aktivitách tohoto zařízení je bezplatná a klient, který se rozhodne těchto činností využívat,

mimo to může zůstat po celou dobu v naprosté anonymitě. Nabídka volnočasových aktivit umožňuje těmto zařízením navázat kontakt s cílovou skupinou, čímž je tvořena cesta pro oslovení a získání budoucích klientů a následné poskytování daných služeb (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Tato zařízení poskytují čtyři základní formy služeb:

1) volný vstup a pobyt v zařízení

Využití prostor konkrétního zařízení, což může být výhodou oproti např. pobytu na ulici. Zde, může klient trávit svůj volný čas či zde má prostor pro vykonání osobních činností (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

2) volnočasové aktivity

Zajištění základního vybavení, asistování klientům při jejich svépomocných volnočasových aktivitách, poskytování podmínek pro vlastní realizaci, technické zázemí, odborná pomoc a tato zařízení také předkládají nabídku programů či výjezdových a zážitkových akcí (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

3) sociální služby

Zajištění sociálních služeb založených na kontaktní práci s klienty, situační intervenci a základním poradenství. Zařízení rovněž může poskytovat např. skupinovou práci s klienty, která je zaměřená na rozvíjení sociálních schopností, krizovou intervenci nebo služby terapie. Zařízení je mimo jiné propojeno s činností speciálního pracovníka v terénu (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

4) aktivity a činnosti zaměřené na prevenci

Jedná se o aktivity z oblasti prevence, které slouží ke snížení rizika vzniku sociálně patologického jevu. Výcviky a kurzy jsou zaměřeny převážně na nácvik základních sociálních dovedností (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

3 Psychologické aspekty výchovy ve volném čase

Osobnost každého lidského jedince prochází v životě složitým procesem. Krom vrozených předpokladů, hraje významnou roli prostředí, v němž se člověk v dětství pohyboval, zejména pak sociální prostředí a různé sociální skupiny. Způsob výchovy, stanovené cíle, formy a metody výchovy a také podíl vychovávajících, patří mezi další významné činitele výchovy ve volném čase. Velký vliv má také vlastní jednání, ambice a cíle daného jedince. Tyto skupiny vlivů působí nejlépe společně a vzájemně se podmiňují. Ve srovnání s učitelstvím se vychovatelská profese a profese pedagoga volného času velmi liší. Tyto profese mohou pracovat s jedinci prakticky všech věkových kategorií, od předškoláků po dospělé. Výběr vhodných výchovných prostředků vyžaduje nezbytnou znalost různých věkových zvláštností (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

3.1 Střední školní věk (11-15 let, žáci druhého stupně ZŠ)

Toto období také nazýváme obdobím pubescence (11-15 let) a nejčastěji ho dělíme do dvou fází:

- a) fáze prepuberty – Prvotní znaky pohlavního dospívání a urychlený růst. U dívek tato fáze obvykle nastává během 11 až 13 roku, u chlapců tomu tak bývá o 1 až 2 roky později.
- b) fáze vlastní puberty – Probíhá až do schopnosti reprodukce. Toto období povětšinou nastává mezi 13 až 15 rokem (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Obecně lze říci, že v tomto období dochází k velkým tělesným a psychickým změnám. Pro toto období je typická nerovnováha mezi relativně vyspělými rozumovými a tělesnými aspekty a nevyzrálostí emocí a sociálních vztahů. Sklony k bouřlivosti, vzdoru a odporu k autoritám se nemusí výrazně projevit, pokud dospělí vnímají a respektují věkové odlišnosti daných jedinců, sami na jedince působí jako kladné vzory v rámci chování a volí vhodné výchovné prostředky. Dívky v období dospívání obvykle dospívají rychleji než chlapci a tyto rozdíly se odrážejí v chování obou pohlaví. Nervový systém dospívajícího např. nezvládá silné nebo příliš monotónní podněty, takže se pedagogové musí připravit na

zvýšenou vzrušivost, impulzivitu a bouřlivé afektivní reakce, případně na apatii, malátnost a nesoustředěnost žáků (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Dospívání je obdobím, kdy dojde k rozvoji poznávacích procesů, zdokonaluje se vnímání a uvědomování si a rovněž se zkvalitňuje pozornost. Dospívající člověk je stabilnější a má větší schopnost soustředění. Navzdory zlepšené pozornosti dochází při vyučování k častému vyrušování, způsobené zaujetím nad vlastními myšlenkami. Nasbírané zkušenosti také vedou k vytváření představ, které jsou přesnější a rozmanitější. Paměť dospívajícího se také výrazně mění, s tím souvisí větší záměrnost, přesnost, stálost, rozsah a pohotovost při vybavování věcí. Kromě toho se zkvalitňuje logická paměť a výuka na ni rovněž klade větší důraz než během předchozích vývojových období (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Upevňování a diferenciací zájmů může občas způsobit, že se jedinec zdráhá učit se látku, která ho nebaví. Proto v tomto období hraje zásadní roli motivace. Během dospívání také dochází k výraznému oživení fantazie. Když si žák dokáže představit to, o čem se v průběhu výuky hovoří, a co nelze přímo vnímat, je význam reprodukční fantazie pro vzdělávací účely velmi důležitý (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Při rozvoji myšlení jsou patrné velmi výrazné změny. Projevují se v lepší syntéze a analýze, stejně jako rozšířené schopnosti abstrakce a zobecňování. Dospívající jsou schopni při řešení problémů vytvářet a diskutovat hypotézy. Protože jim však chybí zkušenosti nebo nejsou ochotni přistoupit ke kompromisům, často dochází k ukvapeným a neobjektivním závěrům. Tyto deficity mohou být navíc vyvolány citovou impulzivitou a neuvážeností. Myšlení pubescenta lze pozvednout na vysokou úroveň, pokud mu poskytneme vhodnou podporu a vedení k rozpoznávání jeho problémů. Zde už se však projevují různé individuální rozdíly v souvislosti s různými predispozicemi a působením prostředí a výchovy (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Rozvoj řeči a myšlení spolu rovněž souvisí. Dospívající hovoří v delších a složitějších souvětích, obohacuje se aktivní i pasivní slovní zásoba. V rozhovorech s vrstevníky se vyskytují slangové výrazy či nově vytvořená slova. Velmi časté je používání hrubých a vulgárních výrazů. Řeč je obecně hlasitá a nápadná. Významný vliv má opět prostředí, v němž daný jedinec vyrůstá, a dospělí, kteří mu slouží jako vzor (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Život dospívajících je významně ovlivněn emocemi a city. Celkově jsou rozmanitější, hlubší a lépe kontrolovatelné než v předchozím vývojovém období. V oblasti mravních citů dochází taktéž k výrazným změnám. Dospívání se vyznačuje častými výkyvy nálad či kolísáním citů, od nadšení po pesimismus. Negativní emoce bývají často vyvolány při konfliktech s dospělými. Jádrem problému bývá konflikt mezi snahou o samostatnost, a naopak stálou závislostí na dospělých, stejně jako sklony ke kritice a neochotě onu kritiku přijímat. Když dospívající reaguje nepřiměřeně, často v afektu, projeví se tím jeho citová výbušnost. V některých případech je schopen se za své projevy omluvit, pokud si následně uvědomí svou chybu. V opačném případě považuje omluvu za určitou formu ponížení a raději na sebe nechá působit negativní důsledky svého jednání. Na vytváření mravního cítění mají vliv především nejbližší osoby, tedy rodina, ale také jiné dospělé osoby, se kterými se daný jedinec ztotožňuje. Na formování mravních zásad má rovněž významný vliv skupina vrstevníků neboli skupina nejbližších přátel. Většina pozitivních i negativních emocí, které v tomto období prožíváme, pochází především ze sociálních interakcí. Jako příklady těch kladných emocí můžeme uvést přátelství, lásku, soucit, kolektivní čest nebo oddanost. Mezi ty negativní patří strach, vztek, úzkost, žárlivost, nenávisť a vzdor (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Dalším rysem tohoto období je rozvoj intelektuálních citů, které se projevují zájmem o určitou oblast lidské činnosti. V období pubescence dochází k pozitivním posunům v oblasti volního jednání. To se projevuje větší uvědomělostí v rozhodování a při realizaci cílů. Cíle, které jsou bližší a konkrétnější jsou však stále upřednostňovány před dlouhodobými cíli. Výběr konkrétních cílů je často ovlivněn náladou, náhodnou situací, mírou sebedůvěry, schopnostmi a minulými úspěchy a neúspěchy jedince (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Vztah k ostatním lidem (dospělým, vrstevníkům, mladším dětem atd.) se během období středního školního věku výrazně mění. Dospělí jsou kritizováni častěji než kdy jindy, zejména pak ti, kteří mají autoritu, jako jsou rodiče nebo učitelé. Na druhou stranu, dospívající dokáže často ocenit i jejich férovost, sebeovládání a chápání potřeb a zájmů. Naopak negativně hodnotí ješitnost, nespravedlnost a ironii. U učitelů mají častější tendence kritizovat úroveň jejich vědomostí a dovedností. K mladším dětem se pak často chovají

protektorsky, přezíravě a při některých situacích napodobují dospělé (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Potřeby, zájmy, postoje, vzory, schopnosti, sebehodnocení a temperament patří mezi hlavní determinanty charakteristiky osobnosti. Rozvoj těchto vlastností je ovlivňován vrozeně, ale také výchovou a začleněním do určitého sociálního prostředí. Ze sociálních potřeb lze za velmi významné považovat potřebu přijetí a konformity od skupiny nejbližších vrstevníků či potřebu citové odezvy. Lze mimo jiné pozorovat silné projevy kulturních potřeb, které jsou ovlivněny sociálním prostředím daného jedince. Zájmy dospívajících jsou již hlubší a trvalejší než v mladším školním věku. Zhruba po 13. roce se už u jedinců může vytvářet celoživotní ústřední zájem nebo koníček (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

V období dospívání si mládež formuje názory, postoje a ideály. Jedinci si mohou vybrat vzor ze svého okolí – např. z řad rodičů nebo příbuzných, často si však vybírají i známé osobnosti, třeba z oblasti umění, sportu nebo literatury. Všichni dospělí by si měli být vědomi své odpovědnosti, protože to, jak se chovají, může mít velký vliv na formování osobnosti dospívajícího (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Sebevědomí v období puberty často osciluje mezi dvěma extrémy – přehnaným sebevědomím a komplexem méněcennosti. Na formování zdravého sebevědomí jedince má významný vliv prostředí, dospělí a vrstevníci. Při té příležitosti může docházet i ke konfliktům s vrstevníky, zejména pokud má skupina dlouhodobě špatný vztah vůči jedinci. Na formování přiměřeného sebevědomí má vliv také přístup pedagoga, jeho snaha o maximální rozvinutí všech schopností jedince a objektivní hodnocení jeho výkonu (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Do hlavních vývojových úkonů řadíme vymanění se ze závislosti na rodičích a navázání významnějších vztahů s vrstevníky obou pohlaví. V tomto ohledu je proces osamostatňování a rozrůžňování sociálních vztahů zásadní a také nezbytný pro úspěšné převzetí pozdějších rolí. Rozvíjením nových vztahů dospívající nejen nahrazuje jistotu ztracenou odloučením od rodiny, ale také se připravuje na nové dlouhodobé citové vztahy v dospělosti. Současně pracuje také na tom, aby dosáhl jasného a stabilního pocitu vlastní identity. Dosažení psychické nezávislosti a diferenciací je nezbytné pro úspěšnou individuaci. (Langmeier, Krejčířová, 2006).

4 Město Slaný

Slaný je někdejší královským městem v okrese Kladno, nacházející se zhruba 30 km severozápadně od Prahy. V současnosti zde žije necelých 16 tisíc obyvatel. I když se nejedná o žádné velké město, nachází se zde mnoho organizací zabývajících se volným časem dětí a mládeže a nespočet dalších zájmových útvarů a možností vyžití volného času. Zastoupeny jsou zde jak státní organizace, tak i subjekty soukromé.

Ve Slaném najdeme 3 základní školy, 1 základní školu speciální, 4 mateřské školy, gymnázium, obchodní akademii, střední odborné učiliště a základní uměleckou školu.

Mezi subjekty řízené státem ve Slaném patří veškeré střední školy, Dům dětí a mládeže "Ostrov" Slaný (středisko volného času) a základní umělecká škola. Samotné město se poté zapojuje svou činností v podobě odborů (školství, volný čas, kultura a sport), ale především také financuje některé z dalších objektů, které svou činnost nedokáží vykonávat pouze na vlastní náklady. Kromě zmíněných město spolufinancuje rovněž řadu sportovních klubů a dalších zájmových subjektů.

4.1 Dům dětí a mládeže "OSTROV" Slaný

Nejvýznamnější organizací, která se zabývá trávením volného času dětí a mládeže a volnočasovými aktivitami ve Slaném je středisko volného času "Ostrov" (dále jen Ostrov).

Ostrov se věnuje věkové kategorii dětí a mládeže zhruba od 6 do 18 let. V současné době slaví již 25 let své působnosti ve Slaném.

Základní nabídka čítá přes 120 kroužků v nejvýznamnějších oblastech sportovního, hudebního, jazykového, přírodovědného, tanečního a výtvarného zájmového vzdělávání. Vyjma pravidelných zájmových aktivit Ostrov pořádá také každoroční akce všeho druhu (Halloween, Den dětí, Běh pro Světlušku, Medový den, Den Země, Mikulášská...).

Vzhledem k nedostatku samotných prostor hlavní budovy při plnění zájmových aktivit, využívá Ostrov i jiných míst po dohodě s jejich majiteli a provozovateli. Ke zmínění určitě patří městská sportovní hala BIOS a zdejší aquapark, kde se odehrávají prakticky všechny sportovní kroužky. Ostrov rovněž využívá prostory místních mateřských škol při

uskutečňování zájmových kroužků a aktivit pro předškolní děti a mimo jiné přesahuje svou činností i do okolních vesnic, kde rovněž probíhají některé z kroužků nabídky Ostrova. Za zmínění stojí kroužky konané při ZŠ v Klobukách, Kvílicích a Zlonicích.

Ostrov rovněž sám vytváří či spoluorganizuje mnoho lokálních soutěží a turnajů pro děti a mládež ze všech oblastí zájmového vzdělávání.

Nedílnou součástí tohoto zařízení je rovněž pořádání dětských táborů. Ať už se jedná o příměstské tábory s různou tematikou pro zhruba 20 dětí, tak především každoročním vyvrcholením činnosti Ostrova je pořádání táborů během hlavních letních prázdnin, k čemuž Ostrov využívá své tábory na Bílichově a v Tisu u Blatna. Letního tábora v Tisu u Blatna se během prázdnin účastní až 60 dětí (za jeden turnus) a za dva měsíce se na základně vystřídají 4 turnusy po 14 dnech. Během jarních prázdnin se kromě toho jezdí se zájemci z řad dětí a mládeže pravidelně na hory.

Ostrov zároveň připravuje a organizuje mnoho výukových programů pro školy, které místní školy hojně využívají, ať už jsou to programy z řad výtvarné oblasti či práce v keramické dílně nebo programy sportovní či z oblasti dopravní výchovy.

Ostrov dále nabízí i mnoho dalších služeb, např. disponuje rozsáhlou půjčovnou kostýmů, rozsáhlou půjčovnou sportovních pomůcek, k zapůjčení je i přenosná aparatura nebo nafukovací skákací hrad. Stejně tak, je možné si i přímo v budově pronajmout sál nebo klubovnu pro vlastní účely. Rovněž jsou k pronajmutí i výše zmíněné tábory na základně.

Součástí Ostrova je také volnočasový klub Pavlač, kde mohou děti trávit svá volná odpoledne nebo pokud v mezičase čekají na nějaký kroužek či třeba na odvoz domů a potřebují se zabavit. Pro děti, které se pravidelně účastní nějakého kroužku pod záštitou Ostrova je klub zdarma, ostatním je přístupný za drobný poplatek. K dispozici je zde velké množství deskových her, několik počítačů a herních konzolí, ale tento klub je také místem, kde se dá dobře číst, relaxovat nebo třeba napsat domácí úkol.

V neposlední řadě sídlí v budově Ostrova také ICM (informační centrum pro mládež), které pravidelně organizuje kulturní a vzdělávací akce či různé semináře a workshopy v našem městě, ale i ve školách a jiných organizacích pro děti a mládež. Pořádá rovněž mezinárodní

výměny mládeže v rámci programu Erasmus, kde se mohou zájemci rozmluvit a zdokonalit hlavně v angličtině, diskutovat o různých tématech a navazovat nová přátelství.

Kromě toho je Ostrov zapojen do celé řady projektů pod záštitou Evropské Unie. ICM zapojuje studenty do solidárních projektů v rámci Evropského sboru solidarity, kde mají možnost realizovat svoje nápady, a tím uskutečnit své cíle (<https://www.ostrov-svc.cz>, 2016).

Z mého úhlu pohledu, je zájem o středisko volného času z řad místních dětí a mládeže, ale i těch, kteří do Slaného dojíždějí z okolních vesnic velký a dlouhotrvající. Zájem o širokou nabídku různých volnočasových aktivit, kroužků a akcí i přes konkurenci různých neziskových organizací přetrvává i nadále.

4.2 Základní umělecká škola Slaný

Základní umělecká škola ve Slaném poskytuje svým zájemcům vzdělávání v oboru hudebním, tanečním a výtvarném v celkové kapacitě téměř 800 žáků. Dohromady má tři odloučená pracoviště ve Slaném a jedno ve Zlonicích. Založena byla v roce 1838 a patří mezi nejstarší hudební školy v republice (<https://www.zusslany.cz>, 2023).

ZUŠ nabízí v hudebním oboru výuku hry na flétnu zobcovou a příčnou, hru na housle, violoncello, klarinet, saxofon, trubku, pozoun, baskřídlovku, klavír, elektrické klávesové nástroje, kytaru, elektrickou kytaru, basovou kytaru, akordeon, bicí nástroje a pěveckou hlasovou průpravu. V tanečním oboru, se zde vyučuje současný tanec, klasický tanec, lidový tanec, taneční praxe a taneční průprava. Ve výtvarném oboru poté plošná tvorba, prostorová tvorba, objektová a akční tvorba a dějiny kultury (<https://www.zusslany.cz>, 2023).

Škola pravidelně organizuje Taneční setkání ZUŠ Středočeského kraje a realizuje některé z projektů regionální i mezinárodní spolupráce.

Ve Slaném je vyčleněno až 27 učeben pro výuku na hudební nástroj, dále učebna hudební nauky, hudební a taneční sál a 2 učebny pro výtvarný obor. Škola mimo jiné disponuje velkou řadou hudebních nástrojů, které může svým žákům pro výuku bezplatně zapůjčit (<https://www.zusslany.cz>, 2023).

ZUŠ každoročně pořádá několik uměleckých akcí pro veřejnost, a kromě toho uskutečňuje mnoho vystoupení svých žáků. Zároveň se škola pravidelně účastní mnoha soutěží jak v regionálním, okresním tak celostátním kole, a to ve všech oborech, kde se její žáci často umisťují na nejvyšších příčkách.

4.3 Organizace pod záštitou města a další sportovní a zájmové neziskové organizace ve Slaném

Ve Slaném se nachází poměrně velké množství organizací zabývajících se volným časem dětí a mládeže, čímž je tedy možnost, jak využít volný čas poměrně rozmanitá. Můžeme zde najít státní i soukromé subjekty a samotné město se zapojuje do financování mnoha dalších organizací, které nejsou schopny fungovat pouze na vlastní náklady.

Město spolufinancuje také mnoho místních sportovních klubů a dalších zájmových i vzdělávacích subjektů. Nabídka je zde opravdu široká.

Mezi organizace, které patří pod záštitu města Slaný patří víceúčelová sportovní hala, aquapark, Městské centrum GRAND, městské a letní kino, městské divadlo, vlastivědné muzeum, knihovna Václava Štecha a hvězdárna Jaroslava Trnky (<https://www.infoslany.cz>, 2018).

Mezi sportovní a zájmové neziskové organizace ve Slaném patří Basketbalový klub ŠSK Slaný a BC Slaný, Autoklub Slaný, LTC Slaný, HK LEV Slaný, Judo klub Slaný, SKOB Slaný, TJ Sokol Slaný, SK Slaný, STC Slaný, FBC Barracudas Slaný, FK Union Slaný, RSC Čechie Slaný, Krasobruslařský klub Slaný, TCB GYM Slaný, Junák Slaný, Pohodička FIT studio Jitka, Epicentrum GYM, Sluníčko Slaný, Slánská SCÉNA, D.S. Elíšek z.s., Baby klub Slaný, Tosara z.s. a Romodrom o.p.s. (<https://www.infoslany.cz>, 2018).

Bližší popis všech těchto organizací je uveden v příloze č.1 a 2 v samotném závěru práce.

Výzkumná část

5 Cíle výzkumu

Ve výzkumné části naváží na některé z poznatků z části teoretické. Pro výzkumné šetření jsem zvolil kvantitativní metodu dotazníků, které následně vyhodnotím a zpracuji výsledná data.

V této části budeme zjišťovat využití volného času žáků 6. a 7. ročníků základní školy ve Slaném. Zaměřil jsem se na samotné volnočasové aktivity žáků, dále na množství organizované a neorganizované činnosti a její pravidelnost a také na pestrost v oblasti zájmového vzdělávání.

Cílem výzkumu bylo především zjistit –

- 1) Jakým způsobem nejčastěji tráví svůj čas žáci ze zadaného vzorku respondentů?
- 2) Jaké zájmové kroužky a aktivity žáci preferují?
- 3) Panuje s nabídkou zájmových aktivit ve Slaném spokojenost? Které aktivity žáci postrádají?

5.1 Výzkumné otázky

Pro dosažení cíle výzkumu jsem si stanovil tři výzkumné otázky, které chci v daném šetření potvrdit nebo vyvrátit.

V.O. 1 – Respondenti se častěji věnují ve svém volném čase hraní videoher na počítači či herní konzoli, než tráví svůj čas s kamarády.

V.O. 2 – Chlapci se věnují častěji organizovaným sportovním aktivitám než dívky, které preferují aktivity umělecké (taneční, hudební a výtvarné aktivity).

V.O. 3 – S nabídkou zájmových aktivit a kroužků ve Slaném panuje spokojenost.

5.2 Charakteristika výzkumné metody

Pro toto výzkumné šetření jsem zvolil kvantitativní metodu sběru dat, kterou je dotazník.

Dotazník je způsob získávání písemných odpovědí a zároveň je nejfrekventovaněji využívanou metodou pro zjišťování údajů. Pro hromadné získávání údajů od většího počtu respondentů se tato metoda hojně využívá. Podmínkou účelného koncipování dotazníku je přesná formulace konkrétních cílů. Zároveň jednotlivé úlohy dotazníku musí být ve vztahu ke zvolenému problému. Otázky v dotazníku jsou děleny na uzavřené, polouzavřené a otevřené dle stupně otevřenosti samotného dotazníku. Předem dobře promyšlená struktura, je základ každého dobrého dotazníku, který se většinou skládá ze tří částí:

- a) vstupní část: hlavička (autor dotazníku) - vysvětluje cíle dotazníku, pokyny k vyplnění, motivuje respondenta k pečlivému vyplnění a navrácení dotazníku a mimo jiné zdůrazňuje význam jeho odpovědí.
- b) druhá část: zahrnuje vlastní položky dotazníku (je nutné dbát na systematické rozřazení jednotlivých otázek v dotazníku).
- c) konečná část: poděkování respondentům za spolupráci (Gavora, 2010).

Pro samotnou distribuci dotazníků jsem zvolil metodu osobního předání dotazníků respondentům, kteří pak žáci ručně vyplnili a přes jejich třídní učitele mi dotazníky byly vráceny zpět k vyhodnocení. Tuto metodu jsem zvolil, jelikož mi přijde více osobní a očekával jsem větší návratnost dotazníků než například zasílat dotazník žákům třeba přes platformu MS Teams k vyplnění online. Samotný dotazník byl anonymní a sestaven byl pouze a přesně pro tento výzkum. Otázky z dotazníku byly sestaveny přesně tak, aby tím mohly být zodpovězeny stanovené cíle a výzkumné otázky. Dotazník obsahuje 12 otázek, z toho je 8 uzavřených a 4 otevřené. Otevřené otázky dopomohou respondentům více se o problematice rozepsat, navíc u některých otázek ani nelze veškerou možnou škálu odpovědí zaznamenat uzavřenou otázkou. Návratnost dotazníků byla 100 %, všechny dotazníky byly vyhodnoceny správně a žádný z nich nebyl vyřazen. Tento fakt příkládám především

osobnímu předání dotazníků respondentům do tříd a následnému dohlédnutí na jejich správné vyplnění.

5.3 Výzkumný vzorek a sběr dat

Do Slaného, které je bývalým okresním a královským městem a má v současné době zhruba 16 tisíc obyvatel, dojíždí do škol poměrně velký počet žáků z okolních spádových oblastí. 2. ZŠ Slaný, Komenského náměstí 618, ve které bylo prováděno výzkumné šetření pro tuto práci, se nachází v samotném centru města, poblíž náměstí, v okolí kulturních památek města a dalších administrativních budov.

Žáky 6. a 7. tříd jsem do výzkumu zapojil především z důvodu tematického zaměření práce na žáky druhého stupně ZŠ. Tento výzkumný vzorek jsem zvolil, jelikož žáci, kteří navštěvují tyto ročníky, jsou mi momentálně nejbližší, protože při vykonávání mé profese jsem doposud nejčastěji pracoval se žáky tohoto věkového období. Navíc máme na této základní škole poměrně silné zastoupení těchto ročníků, takže tím získám dostatek respondentů pro svůj výzkum.

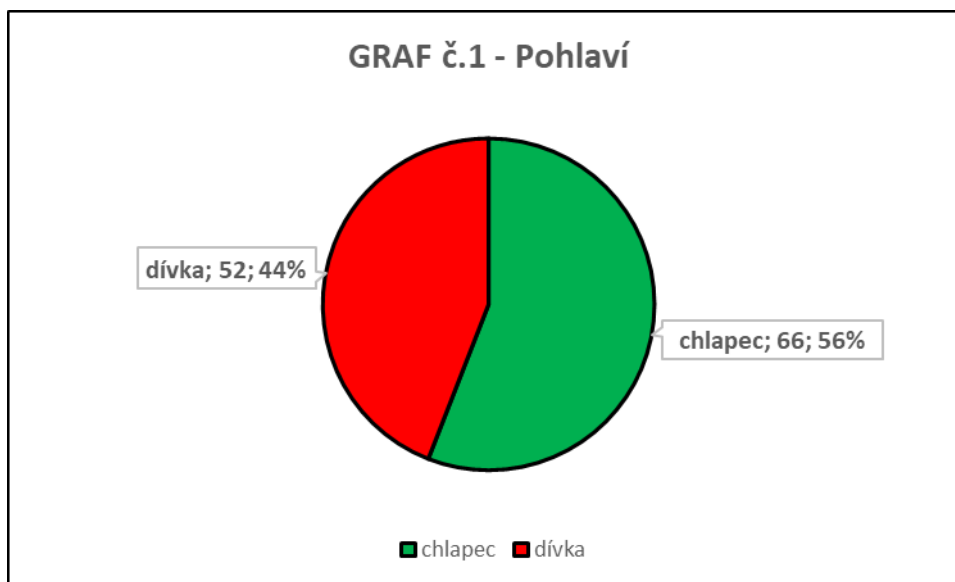
Samotného výzkumu se nakonec zúčastnilo celkem 118 žáků ze 6. a 7. ročníků 2. ZŠ Slaný. Ze zadaného vzorku bylo 66 chlapců a 52 dívek. Věk respondentů se pohybuje od 11 do 13 let.

Sběr dat proběhl během měsíce ledna a února roku 2023 na druhé základní škole ve Slaném, na které sám učím. Pro následné zpracování dat do tabulek a grafů jsem využil programu Microsoft Excel.

6 Analýza a vyhodnocení dotazníků

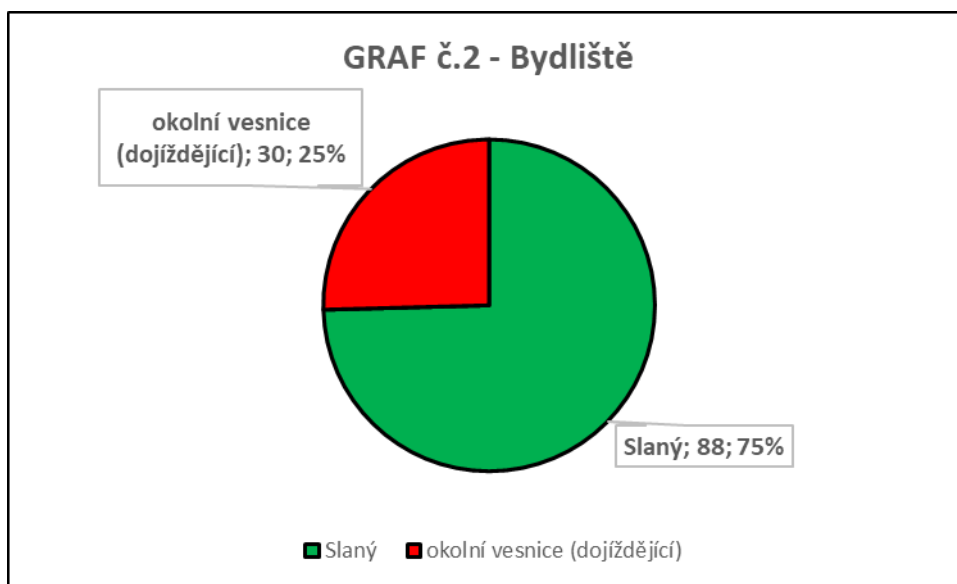
Po převedení dat z dotazníků do počítače, jsem veškeré výsledky z vyhodnocených dotazníků zpracoval do grafů a tabulek. Na samotný závěr šetření poté došlo k vyhodnocení výzkumných otázek.

- 1) **První** otázkou jsem sledoval rozdělení respondentů vzhledem k pohlaví. Celkový počet respondentů čítal 118 žáků, z čehož bylo 66 chlapců (56%) a 52 dívek (44%). Výsledky byly zpracovány do grafu č.1, včetně procentuálního rozložení.



2) **Druhou** otázkou jsem zjišťoval, zda mají respondenti trvalé bydliště přímo ve Slaném, či zdali do Slaného kvůli škole dojíždějí z přilehlých vesnic. Zároveň nás dále bude zajímat, zda mají žáci, kteří do Slaného dojíždějí, možnost využít nabídky zájmových aktivit v místě jejich bydliště nebo naopak tráví svůj volný čas hlavně ve Slaném.

Dle dotazníků od respondentů žije 88 (75%) z nich přímo ve Slaném, zbývajících 30 (25%) pak do Slaného dojíždí. Zpracované výsledky zobrazuje graf č.2.

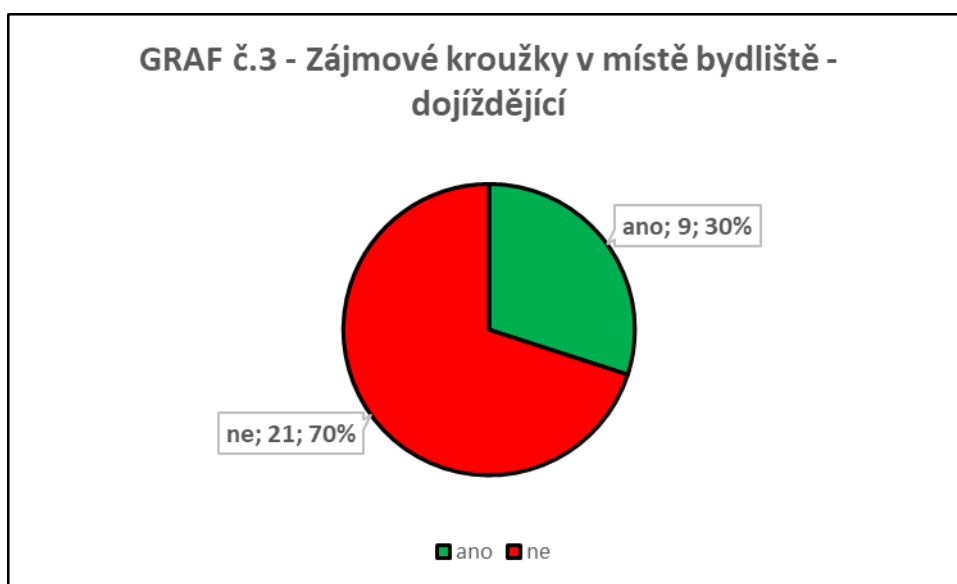


- 3) Navazující **třetí** otázkou, respondenti odpovídali na možnost využití nabídky zájmových kroužků a aktivit v místě jejich bydliště. Na tuto otázku odpovědělo 97 žáků (82%) kladně a 21 žáků (18%) záporně.

Výsledky jsou zapsány v tabulce č.1.

TABULKA č.1 - Možnost využití nabídky zájmových kroužků a aktivit v místě bydliště	
ano	97 (82 %)
ne	21 (18 %)

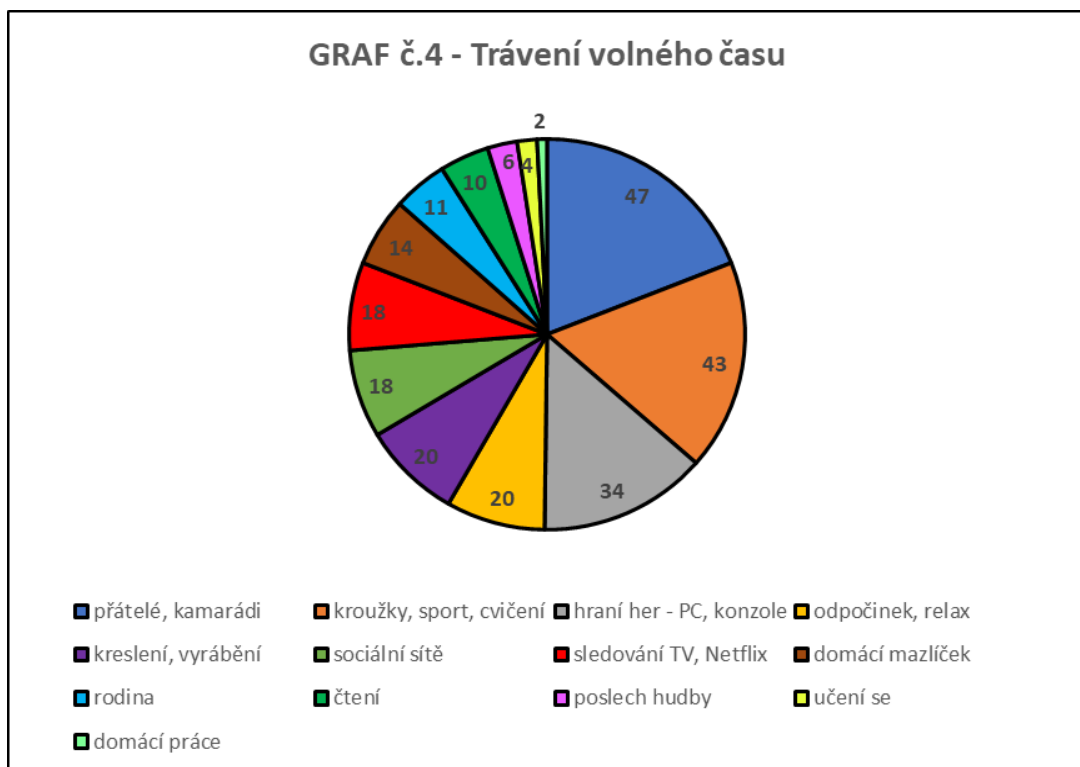
Z předchozí otázky jsem si dále žáky rozdělil na ty, kteří bydlí ve Slaném a kteří do Slaného dojíždějí. Všichni žáci, kteří ve Slaném bydlí v dotazníku uvedli, že mají možnost využít nabídky zájmových kroužků – 88 (100%). U dojíždějících žáků uvedlo možnost využití nabídky aktivit v místě jejich bydliště 9 z nich. Záporně pak na otázku odpovědělo zbylých 21 respondentů. V dotazníku, jsem dále blíže nezkoumal konkrétní místo bydliště dojíždějících respondentů, můžeme nicméně předpokládat, že žáci pocházejí z blízkých, různě velkých vesnic z okolí Slaného. Výsledky ke třetí otázce pro dojíždějící respondenty jsou uvedeny v grafu č.3.



4) Na to, jakým způsobem respondenti nejčastěji tráví svůj volný čas, jsem se jich ptal v otázce **čtvrté**. Jednalo se o otázku otevřenou, tudíž zde žáci vypisovali konkrétní činnosti, kterým se věnují nejvíce ve svém volném čase. Odpovědi byly následně zpracovány a zaznamenány do jednotlivých kategorií. V tabulce č.2 jsou uspořádány odpovědi do jednotlivých kategorií a v následujícím grafu č.4 jsou graficky znázorněny jednotlivé výsledky.

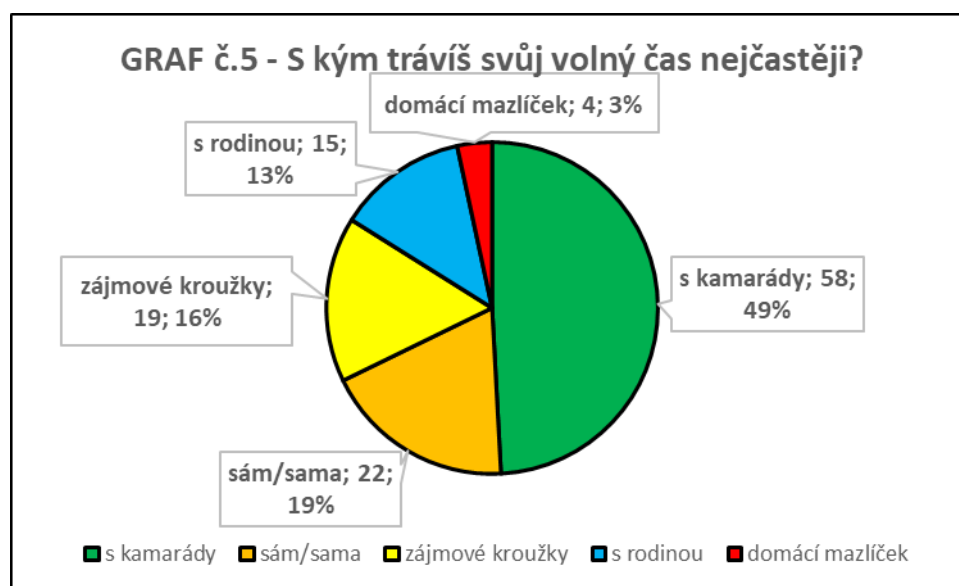
Z vyhodnocených dotazníků je patrné, že respondenti tráví nejvíce času se svými přáteli a kamarády (ať venku, či doma) – konkrétně 47 respondentů uvedlo tuto možnost, tedy z celkových 118 - (40%), dále tráví velmi často svůj čas na kroužcích, popř. sportují nebo cvičí – 43 respondentů (36%) a další velmi častou odpovědí bylo hraní her na počítači či na herní konzoli – 34 respondentů (29%). K dalším zaznamenaným odpovědím patří odpočinek a relax, stejně jako vyrábění a kreslení – shodně uvedlo 20 respondentů (17%), dále sledování TV a seriálů na Netflixu společně s brouzdáním na sociálních sítích uvedlo 18 respondentů (15%) a trávení volného času s domácím mazlíčkem uvedlo 14 respondentů (12%). Mezi méně časté odpovědi pak řadíme trávení času s rodinou – 11 respondentů (9%), čtení – 10 respondentů (8%), poslech hudby – 6 respondentů (5%), učení se – 4 respondenti (3%) a domácí práce uvedli 2 respondenti (2%).

TABULKA č.2 – Trávení volného času	
přátelé, kamarádi	47 (40%)
kroužky, sport, cvičení	43 (36%)
hraní her – PC, konzole	34 (29%)
odpočinek, relax	20 (17%)
kreslení, vyrábění	20 (17%)
sociální sítě	18 (15%)
sledování TV, Netflix	18 (15%)
domácí mazlíček	14 (12%)
rodina	11 (9%)
čtení	10 (8%)
poslech hudby	6 (5%)
učení se	4 (3%)
domácí práce	2 (2%)



5) Jako doplňující **pátou** otázku k otázce předchozí, jsem se tázal na to, s kým respondenti tráví nejvíce času. Jednalo se o otázku uzavřenou, zde tedy žáci volili mezi předloženými variantami a výsledky víceméně reflektují otázku předchozí. Nejvíce respondentů uvedlo, že nejvíce tráví svůj čas s kamarády – 58 respondentů (49%), což ostatně reflektuje i předchozí otázka, kde nejčastější odpovědí na způsob trávení volného času je právě s kamarády. 22 respondentů (19%) uvedlo, že nejčastěji tráví svůj volný čas sami, 19 respondentů (16%) nejčastěji tráví svůj volný čas v zájmových organizacích a na různých kroužcích, 15 respondentů (13%) svůj volný čas tráví nejčastěji s rodiči a sourozenci a 4 respondenti (3%) uvedli jako svého nejčastějšího partnera pro volný čas svého domácího mazlíčka.

Graficky znázorněné výsledky obsahuje graf č.5.



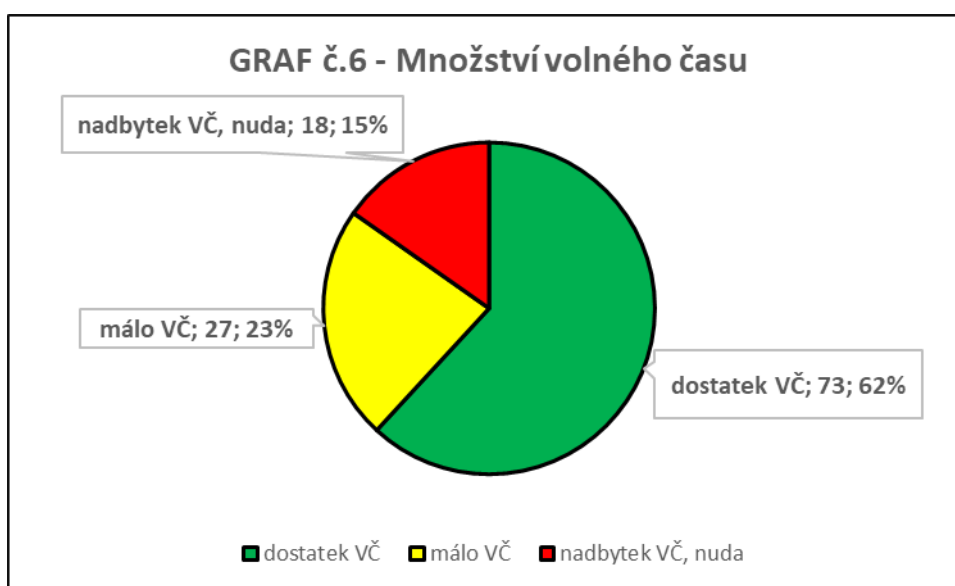
6) Dle konkrétních činností a způsobu trávení svého volného času mě dále zajímalo, jaký mají respondenti názor na množství samotného volného času, který jim během dne zbývá. Na to, jsem se ptal v otázce **šesté**.

Celkem 73 respondentů (62%) uvedlo, že má volného času dostatek, a přitom stíhá veškeré ostatní činnosti. 27 respondentů (23%) by si přálo volného času více, než mají teď a 18 respondentů (15%) uvedlo, že má volného času až příliš a často se nudí.

Z těch, kteří mají volného času dostatek předpokládáme, že během dne mohou docházet do zájmového kroužku, mají čas na přípravu do školy a zároveň mají čas i sami pro sebe. Důvodem nedostatku volného času, může být pro někoho nadměrné zatížení - velké množství zájmových aktivit, které např. někteří respondenti nemusí počítat do volného času jako takového, který mají sami pro sebe. Naopak nevěnování se žádné mimoškolní aktivitě, či nedocházením do žádného zájmového kroužku může být způsobena nuda a nadbytek volného času, kteří někteří respondenti rovněž uvádějí.

Docházením do konkrétních zájmových kroužků se věnujeme v dalších otázkách.

Graficky znázorněné výsledky na otázku č.6 jsou zobrazeny v grafu č.6.

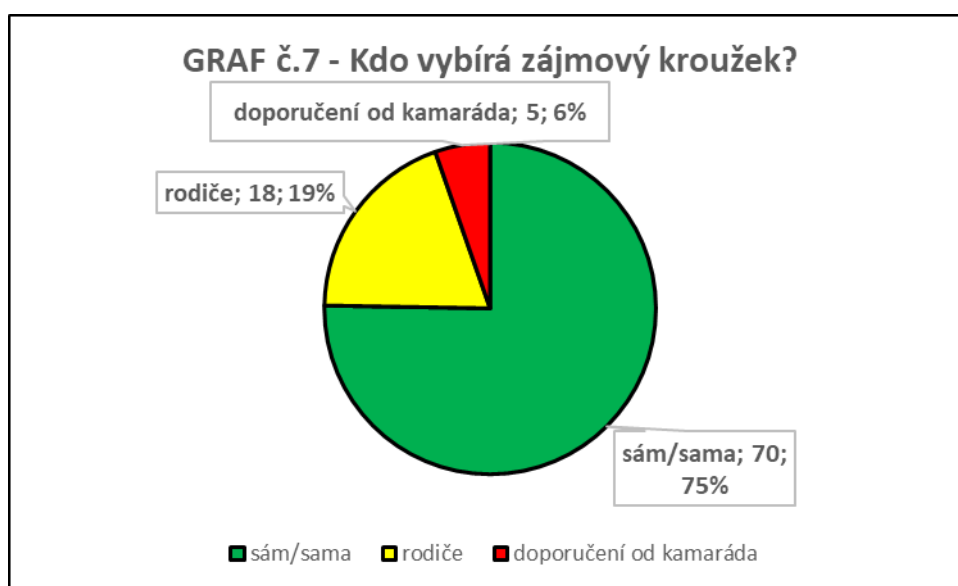


7) V dalších otázkách, se již zaměřuji na konkrétní zájmové aktivity a kroužky, které respondenti vykonávají nebo navštěvují. V otázce **sedmé**, jsem se tázal, zdali se respondenti pravidelně účastní nějakého zájmového kroužku, a pokud ano, zdali si kroužek vybírají sami nebo jim ho vybrali rodiče, či dali na doporučení od kamaráda/známého.

Z celkem 118 žáků, kteří na tuto otázku odpovídali dochází na alespoň jeden kroužek během týdne 93 z nich (79%). Z otázky č. 5 však víme, že ale pouze 19 z nich tráví svůj volný čas na kroužcích nejčastěji. Výsledky na otázku č.7 jsou zaznamenány v tabulce č.3.

TABULKA č.3 – Volný čas v zájmovém kroužku	
ano	93 (79%)
ne	25 (21%)

Z následujících 93 respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli kladně, si sami kroužek vybralo 70 respondentů (75%), u 18 respondentů rozhodovali při výběru rodiče (19%) a 5 respondentů (6%) dalo na doporučení kamaráda či svého známého. Graficky znázorněné jsou výsledky v grafu č.7.



- 8) Následující otázky byly směřovány k oněm 93 respondentům, kteří v předchozí otázce odpověděli, že se pravidelně účastní nějakého zájmového kroužku. V otázce **osmé**, jsem se ptal, na které konkrétní kroužky respondenti dochází a poté jsem si jednotlivé odpovědi rozdělil do kategorií (oblastí), pro lepší zpracování.

Nejpočetnější kategorie kroužků byla sportovní, přičemž alespoň na jeden sportovní kroužek dochází 42 respondentů (tedy 45% z dotázaných). Mezi nejčastější sportovní kroužky u chlapců patří fotbal a lední hokej, u dívek pak atletika. Druhou nejpočetnější kategorií byly taneční kroužky – 20 respondentů (22%), dále pak bojové sporty – 12 respondentů (13%), kde převážně hovoříme o místním klubu karate, thai boxu, taekwonda a juda. 11 respondentů (12%) patří mezi místní skauty. Hře na hudební nástroj, zpěvu či výtvarné nebo praktické činnosti se věnuje shodně po 10 respondentech (11%). 9 respondentů (10%) dochází do místního dramatického kroužku, pod vedením místní dramatické scény. Jezdectví či parkurovému skákání na koni se věnuje 7 respondentů (8%), stejný počet respondentů dochází do nějakého jazykového kroužku (angličtina). 5 respondentů (5%) se věnuje nějakému přírodovědnému kroužku, (mezi nejoblíbenější patří kroužek chovatele nebo rybaření) a 4 respondenti (4%) dochází na kroužek deskových her.

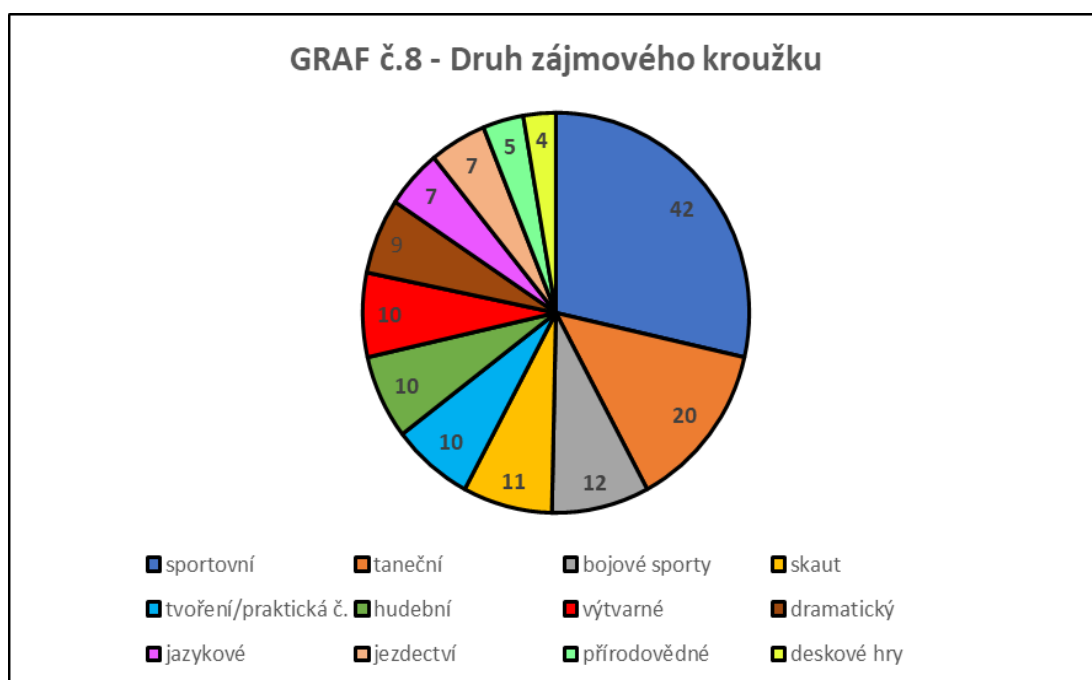
Zajímavá je rovněž statistika vztažená k pohlaví. U chlapců jednoznačně převládají veškeré sportovní kroužky, na které dochází celkem 36 respondentů. Dalšími nejčastějšími aktivitami jsou pak tvoření/praktická činnost, kterou uvedlo 9 respondentů a mezi skauty řadíme 7 respondentů. Na veškeré sportovní aktivity u dívek dochází 25 respondentů, následně nejpočetnější jsou kroužky taneční – všech 20 respondentů, (docházku do tanečního kroužku neuvedl žádný chlapec). Oblíbená u dívek je také výtvarná činnost – všech 10 respondentů (docházku do výtvarného kroužku neuvedl žádný chlapec).

Seznam s kategoriemi kroužků a počtem respondentů je uveden v tabulce č.4.

Modře jsou v ní nejprve znázorněny hodnoty pro docházku chlapců, červeně pak pro docházku dívek a černě jsou znázorněny hodnoty společné, tedy celkový počet respondentů, který na daný kroužek dochází, včetně procentuálního zastoupení.

Data jsou následně zpracována graficky v grafu č.8.

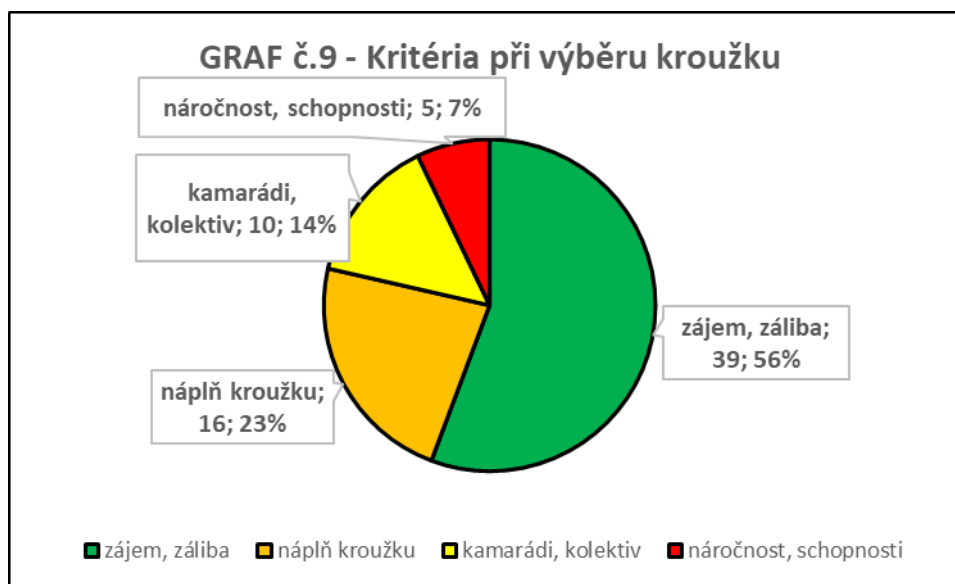
TABULKA č.4 – Druh zájmového kroužku (kategorie)	
sportovní kroužky	26/16 – 42 (45%)
taneční kroužky	0/20 – 20 (22%)
bojové sporty	10/2 – 12 (13%)
skaut	7/4 – 11 (12%)
tvoření/praktická činnost	9/1 – 10 (11%)
hudební kroužky	4/6 – 10 (11%)
výtvarné kroužky	0/10 – 10 (11%)
dramatický kroužek	4/5 – 9 (10%)
jazykové kroužky	4/3 – 7 (8%)
jezdeckví, parkurové skákání na koni	0/7 – 7 (8%)
přírodovědné kroužky	2/3 – 5 (5%)
deskové hry	4/0 – 4 (4%)



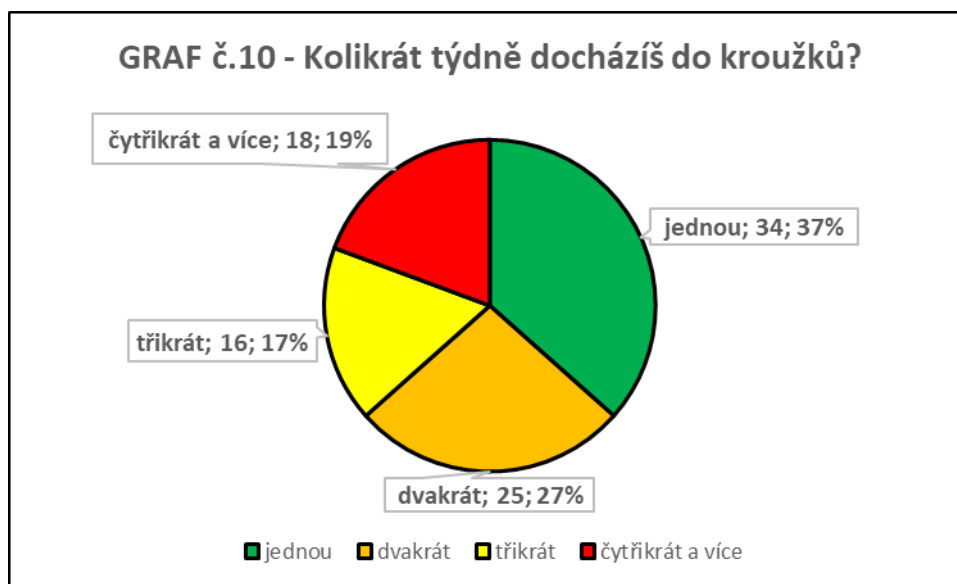
9) V **deváté** otevřené otázce jsem se ptal 70 respondentů, (kteří byli vyhodnoceni z otázky č.7), tedy těch, kteří se účastní nějakého zájmového kroužku a vybrali si ho sami, jaká jsou pro ně kritéria a důvody proč navštěvují právě tyto kroužky.

Nejčastější odpovědí byl samotný zájem a záliba v dané aktivitě na konkrétním kroužku, což uvedlo 39 respondentů (56%). 16 respondentů (23%) zajímalo, jaká je konkrétní náplň kroužku a jaké konkrétní činnosti se na kroužku dělají. 10 respondentům (14%) nejvíce záleží na tom, jestli je na kroužku dobrá atmosféra, příjemný kolektiv a mají tam nějaké kamarády. 5 respondentů (7%) uvedlo, že jim záleží na tom, jak je kroužek náročný, aby podle vlastních schopností mohli usoudit, zda je pro ně vhodný.

Graf č.9 uvádí graficky zaznamenané odpovědi této otázky.

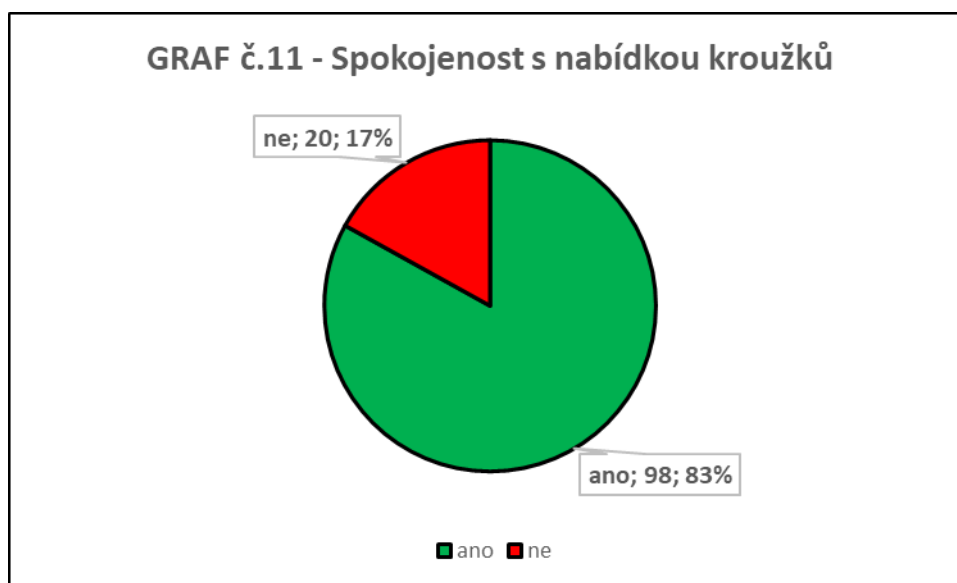


10) V **desáté** otázce, která navazuje na předchozí otázky spojené s konkrétními zájmovými aktivitami, se 93 respondentů, kteří odpověděli, že dochází na nějakou organizovanou zájmovou aktivitu ptám, kolikrát týdně se účastní nějakého zájmového kroužku. Počítáme sem kroužky a aktivity, které se konají převážně od pondělí do pátku, nikoli nepravidelné víkendové akce, turnaje nebo zápasy. Nejčastěji dochází žáci do kroužků jednou týdně – 34 respondentů (37%) uvedlo tuto odpověď. Do této kategorie nejčastěji zařazujeme různé výtvarné, hudební, jazykové nebo dramatické kroužky či docházení do skauta, který se schází většinou jednou týdně. Dvakrát týdně se kroužků účastní 25 respondentů (27%). Sem zařazujeme tréninky bojových sportů, některé z tanečních kroužků a většinu kroužků sportovních. Třikrát týdně do kroužků dochází 16 respondentů (17%) a čtyřikrát a více 18 respondentů (19%). Do této kategorie patrně spadají pravidelné tréninky, které se konají i o víkendu, což se děje především u sportovních kroužků s náročnější přípravou a u dětí, které již svůj koníček vykonávají na profesionálnější úrovni. Veškerá data jsou zpracována a uvedena v grafu č.10.



11) Poslední dvě otázky opět vztahujeme na všechny respondenty, tedy plný počet 118 žáků. Tyto poslední dvě otázky se vztahují ke spokojenosti s nabídkou zájmových kroužků a aktivit ve Slaném. V otázce **jedenácté**, jsem se ptal, zdali jsou respondenti spokojeni s nabídkou veškeré organizované činnosti ve Slaném.

Z otázky č.7 víme, že pravidelně, alespoň do jednoho kroužku dochází 93 žáků, z čehož 70 z nich si kroužek vybralo samo. V této otázce 98 respondentů (83%) odpovědělo na otázku kladně, tzn. že s nabídkou volnočasových aktivit a kroužků ve Slaném jsou spokojeni, což je velmi pěkný výsledek. Zbýlých 20 respondentů (17%) s nabídkou spokojeno není, čímž by se dalo říci, že jim zde nějaká aktivita nebo kroužek chybí, čemuž se věnuji v otázce poslední. V otázce č.7 jsme se navíc dozvěděli, že 25 respondentů nedochází do žádného kroužku, tudíž předpokládám, že zde se i někteří z nich vyjádřili negativně k nabídce aktivit, jelikož je prozatím žádná nezaujala. Výsledky z otázky č.11 jsou graficky zaznamenány v grafu č.11.



12) V poslední **dvanácté** otázce, která byla otevřená a doplňková k otázce předešlé, mohli respondenti napsat, které konkrétní aktivity nebo kroužky jim ve Slaném chybí. Byl to především podnět pro ty, kteří ve Slaném s nabídkou spokojeni nejsou, ale různé nápady sepišovali i ti, kteří na předchozí otázku odpověděli kladně.

Veškeré aktivity, které zde žáci sepsali jsou zpracovány v tabulce č.5.

Je nutné podotknout, že veškeré aktivity, které zde žáci uvedli mají zastoupení z daného vzorku respondentů maximálně do 10 zájemců. Pokud tedy dáme stranou aktivity a kroužky, které ve Slaném a nejbližším okolí jsou a žáci do nich mohou docházet, vyšly nám tyto návrhy.

9 respondentů by si přálo další rozšíření jazykových kroužků, jmenovitě někteří z nich uvedli španělštinu, italštinu, francouzštinu nebo japonštinu. 6 respondentů by stálo o organizovaný kroužek golfu, přičemž nejbližší golfové hřiště se nachází 8 kilometrů od Slaného v blízké vesnici Beřovice. 4 respondenti uvedli jako chybějící aktivitu kroužek baseballu nebo softballu. V dotaznících, se rovněž objevil návrh pro vznik kroužku amerického fotbalu, kteří uvedli 3 respondenti. 2 respondenti projeví zájem o kroužek módního návrhářství a grafického designu. Stejný počet respondentů získal kroužek hokejbalu, který už ve Slaném kdysi fungoval, ale před několika lety místní hokejbalový klub ukončil svou činnost. Zájem o kroužek lukostřelby projevil 1 respondent.

TABULKA č.5 – Chybějící zájmové kroužky a aktivity	
další jazykové kroužky	9
golf	6
baseball/softball	4
americký fotbal	3
módní návrhářství/grafický design	2
hokejbal	2
lukostřelba	1

6.1 Shrnutí výzkumné části

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že celkem 93 žáků (79%) z celkového počtu 118 respondentů se ve svém volném čase pravidelně věnuje nějakému zájmovému kroužku nebo aktivitě. Zbylých 25 respondentů (21%) do žádného kroužku nedochází. Z celkové nabídky, je pak největší zájem o kroužky sportovní, které uvedlo 42 žáků (45%) z celkového počtu 93 respondentů. Velký zájem je také o kroužky taneční, které uvedlo 20 respondentů (22%), zde se však jedná pouze o dívčí záležitost, stejně jako zájem o výtvarné kroužky. Chlapci oproti tomu dávají přednost dalším bojovým sportům, praktickým činnostem a jsou součástí místního skautského oddílu.

Svůj volný čas respondenti nejvíce tráví se svými kamarády, což uvedlo 47 (40%) z dotázaných. Velmi často se také věnují právě zájmovým kroužkům, sportu a cvičení – 43 respondentů (36%). 34 žáků (29%) pak rádo tráví svůj čas hraním her na počítači nebo herní konzoli.

Všech 88 žáků (75%), kteří bydlí ve Slaném uvedlo, že mají možnost využít nabídky zájmových aktivit. U 30 žáků (25%), kteří do Slaného dojíždějí z přilehlých vesnic, uvedlo 9 z nich, že má možnost využít nabídky volnočasových aktivit v místě bydliště. Zbylých 21 z nich pak na tuto otázku odpovědělo záporně.

Zda jsou respondenti spokojeni s lokální nabídkou zájmových aktivit a kroužků, odpovědělo 98 (83%) z nich kladně, zbylých 20 (17%) pak záporně. Z veškeré nabídky všech zájmových kroužků a aktivit ve Slaném a okolí některým respondentům chybí další jazykové kroužky nebo např. golf, baseball, americký fotbal, grafický design, hokejbal nebo lukostřelba.

Ze 70 dotázaných, kteří chodí do zájmového kroužku a vybrali si ho sami, 39 žáků (56%) uvedlo, že nejčastějším kritériem pro výběr kroužku je samotný zájem a záliba v dané oblasti konkrétní aktivity, přičemž nejčastěji respondenti dochází do kroužků jednou týdně.

Tohoto výzkumného šetření se zúčastnilo 66 chlapců (56%) a 52 dívek (44%).

V.O. 1 – Respondenti se častěji věnují ve svém volném čase hraní videoher na počítači či herní konzoli, než tráví svůj čas s kamarády.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že 47 respondentů (40%) se nejčastěji ve svém volném čase věnuje svým kamarádům, oproti 34 respondentům (29%), kteří uvedli hraní her na počítači nebo herní konzoli.

Na základě těchto vyhodnocených dat lze říci, že **výzkumná otázka č.1 nebyla potvrzena** pro daný vzorek respondentů.

V.O. 2 – Chlapci se věnují častěji organizovaným sportovním aktivitám než dívky, které preferují aktivity umělecké (taneční, hudební a výtvarné aktivity).

Pokud bychom sečetli veškeré sportovní aktivity, do kterých dochází chlapci, došli bychom k počtu zastoupení - 36 respondentů. Dívky, mají ve stejné kategorii zastoupení 25 respondentů, oproti veškerým uměleckým aktivitám (taneční, hudební a výtvarné kroužky), kam dochází 41 respondentů.

Na základě těchto vyhodnocených dat lze říci, že **výzkumná otázka č.2 byla potvrzena** pro daný vzorek respondentů.

V.O. 3 – S nabídkou zájmových aktivit a kroužků ve Slaném panuje spokojenost.

V otázce jedenácté jsme se dozvěděli, že celkem 98 respondentů (83%) z dotázaných, je spokojeno s nabídkou zájmových aktivit a kroužků ve Slaném. Nabídka není vyhovující pro zbylých 20 respondentů (17%).

Na základě těchto vyhodnocených dat lze říci, že **výzkumná otázka č.3 byla potvrzena** pro daný vzorek respondentů.

Závěr

Při výběru téma pro mou bakalářskou práci hrál zásadní roli fakt, že se dětem ve svém volném čase věnuji již poměrně delší dobu. Sám jsem se prakticky od brzkých školních let účastnil různých zájmových kroužků a dětských táborů, kde jsem se postupem času propracoval do pozice táborového vedoucího či organizátora dětských akcí nebo zájmových kroužků. Právě to, nakonec sehrálo významnou roli při mé volbě studovat na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy a věnovat se učitelské profesi.

Problematika samotného volného času a jeho smysluplného trávení je u dětí velmi podstatná pro jejich správný vývoj a pozdější uplatnění v budoucnosti, které vede k lepší kvalitě života.

Má práce, zabývající se volným časem a volnočasovými aktivitami žáků druhého stupně ZŠ ve Slaném je rozdělena do části teoretické a výzkumné. Část teoretická je rozdělena do čtyř kapitol zabývajících se problematikou volného času.

První kapitola charakterizuje pojem volný čas a dále se zabývá funkcemi, faktory a výchovou ve volném čase. Druhá kapitola blíže definuje zařízení a další subjekty, které se věnují práci s dětmi a mládeží ve volném čase. Ve třetí kapitole definuji psychologické aspekty a věkové zvláštnosti dětí středního školního věku vztahující se k mé práci. V závěrečné kapitole teoretické části se nejprve věnuji stručné charakteristice mého bydliště a následně mapuji významné volnočasové organizace ve Slaném.

V následujících několika kapitolách se věnujeme výzkumné části mé práce. Ve výzkumné části jsem se např. věnoval způsobům trávení volného času, množstvím organizované i neorganizované činnosti nebo pestrosti v oblasti nabídky zájmových kroužků pro místní děti a mládež. Stanoveny byly výzkumné cíle, ze kterých vyplynuly výzkumné otázky, na základě kterých, byly sestaveny položky do dotazníku, prostřednictvím kterého jsem od respondentů získal potřebné údaje pro svůj výzkum. Následovala samotná analýza a vyhodnocení dotazníků, zodpovězení výzkumných otázek a závěrečné shrnutí.

Na základě výzkumu a vyhodnocení výzkumných otázek byla zjištěna celá řada informací a poznatků, které shledávám užitečnými natolik, že cíle, které jsem si na počátku své práce vytyčil považuji za naplněné. Velmi mě potěšila pestrost a různorodost, jakým způsobem respondenti tráví svůj volný čas a kolik z nich dochází pravidelně do různých zájmových kroužků. Zároveň je vidět, že s nabídkou zájmových aktivit ve Slaném panuje ve velké míře spokojenost, z čehož lze usoudit, že nabídka je pestrá a jednotlivé organizace, které pracují s dětmi a mládeží ve Slaném plní správně své funkce.

Budu moc rád, pokud budu moci poskytnout své poznatky a výsledky z výzkumné části mé práce volnočasovým organizacím ve Slaném, které tím budou moci čerpat zajímavé informace z mé práce pro svoji další činnost, a zároveň, budou moci nadále poskytovat atraktivní nabídku volnočasových aktivit, čímž budou i nadále přispívat k pozitivnímu a smysluplnému trávení volného času dětí a mládeže v našem městě.

Seznam použitých informačních zdrojů

- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
- HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8927-5.
- JANIŠ, Kamil. *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009. ISBN 978-80-7248-530-7.
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.
- PÁVKOVÁ, Jiřina a Bedřich HÁJEK. *Školní družina*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-268-3.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8711-6.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

Dům dětí a mládeže "OSTROV" Slaný, 2016 [online]. [cit. 2023-01-28].

Dostupné z: <https://www.ostrov-svc.cz>

Infocentrum Slaný, 2018 [online]. [cit. 2023-02-11].

Dostupné z: <https://www.infoslany.cz>

Kultura Slánsko, 2011 [online]. [cit. 2023-02-11].

Dostupné z: <https://kultura.slansko.cz>

Víceúčelová sportovní hala, 2018 [online]. [cit. 2023-02-11].

Dostupné z: www.vshslany.cz

Základní umělecká škola Slaný, 2023 [online]. [cit. 2023-01-28].

Dostupné z: <https://www.zusslany.cz>

Seznam tabulek

Tabulka č.1: Možnost využití nabídky zájmových kroužků a aktivit v místě bydliště...	35
Tabulka č.2: Trávení volného času.....	37
Tabulka č.3: Volný čas v zájmovém kroužku.....	40
Tabulka č.4: Druh zájmového kroužku (kategorie).....	42
Tabulka č.5: Chybějící zájmové kroužky a aktivity.....	46

Seznam grafů

Graf č.1: Pohlaví	33
Graf č.2: Bydliště	34
Graf č.3: Zájmové kroužky v místě bydliště – dojíždějící	35
Graf č.4: Trávení volného času	37
Graf č.5: S kým trávíš svůj volný čas nejčastěji?	38
Graf č.6: Množství volného času	39
Graf č.7: Kdo vybírá zájmový kroužek?	40
Graf č.8: Druh zájmového kroužku	42
Graf č.9: Kritéria při výběru kroužku	43
Graf č.10: Kolikrát týdně docházíš do kroužků?	44
Graf č.11: Spokojenost s nabídkou kroužků	45

Seznam příloh

Příloha č.1: **Přehled organizací pod záštitou města Slaný**

Příloha č.2: **Sportovní a zájmové neziskové organizace ve Slaném**

Příloha č.3: **Dotazník k výzkumné části**

Víceúčelová sportovní hala

Historie místního sportoviště se váže až k roku 1978. Nyní se zde nachází moderní zázemí pro sportovní vyžití a aktivní trávení volného času. Areál je také vhodný pro konání různých sportovních soustředění a kurzů. Využit jej lze pro individuální i skupinové tréninky (www.vshslany.cz, 2018).

Navštívit zde můžeme hokejovou halu, kde trénuje místní hokejový klub, krasobruslaři, a také školy zde organizují část své tělesné výchovy. Hala je hojně využívána k mnoha akcím, např. velmi oblíbenému veřejnému bruslení. Dále je zde tělocvična pro míčové hry a badminton, kde trénuje především místní basketbalová mládež. V neposlední řadě zde najdeme kurt na squash, bowling a fitness centrum (www.vshslany.cz, 2018).

V období letním sportovci ocení atletický stadion, ve kterém nalezneme sektory pro skoky do výšky a do dálky a prostory pro další atletické disciplíny. Součástí je rovněž i fotbalový stadion, kde trénuje a své zápasy odehrává místní fotbalový klub (www.vshslany.cz, 2018).

Součástí letní přípravy je i pravidelné pořádání příměstských táborů, kterých se účastní mnoho dětí místních i z okolí, a velmi častá je i návštěva či rovnou záštita některého z vrcholových českých sportovců.

Aquapark

Součástí víceúčelového areálu je rovněž i veřejností hojně využívaný slánský aquapark. V dopoledních hodinách je využíván především místními školami či plaveckými kluby, v odpoledních hodinách je pak otevřen veřejnosti. O víkendech ho využívají především rodiny s dětmi. Součástí aquaparku je plavecký bazén dlouhý 25 m s 5 drahami. Dále tobogán, divoké koryto či malý dětský bazén s atrakcemi. K relaxaci slouží vířivka a parní sauna.

Městské centrum GRAND

MC Grand se může pyšnit bohatou historií svého vzniku až do doby kolem 16. století. Otevření nového městského centra proběhlo v roce 2004 1. plesem královského města Slaný (<https://kultura.slansko.cz>, 2011).

Grand je ideálním místem pro firemní setkání, školení, večírky, plesy, konference a mnoho jiných akcí. Možnost studeného občerstvení je přímo na sálech v každém patře.

Vstup do centra je bezbariérový, se dvěma patry, salónkem, předsálím a galerií je celková kapacita 500 osob. Pronajmout je možné celé centrum, ale i jen jeho jednotlivé části. V rámci pronájmu je možné zapůjčení prezentační techniky a zajištění občerstvení.

V současné době je městské centrum nejvíce využíváno pro pořádání plesů (maturitních i městských), tanečních, ale i jiných kulturních akcí a při zasedání rady města.

Městské a letní kino

Městské kino najdeme v zadním traktu historické budovy vlastivědného muzea přímo u hlavního náměstí. Promítá zde od roku 1997. Kapacita kina je 1 sál pro 75 osob. Krom pravidelných večerních projekcí nejnovějších snímků pro veřejnost nabízí místní kino dopolední promítání především pro místní školy nebo seniory (<https://kultura.slansko.cz>, 2011).

Letní kino ve Slaném funguje již od roku 1959. Situováno je v přírodním prostředí lesoparku Na Hájích. Provoz kina je především v letních měsících (červenec–srpen), kapacita je 1700 míst k sezení, s místy na stání se dostaneme k číslu 3000 diváků. V areálu rovněž najdeme stánky s občerstvením a solidní zázemí pro účinkující. Letní kino není jen ideálním prostorem pro promítání, ale rovněž se zde pravidelně koná mnoho koncertů a dalších společenských akcí. Areál celého letního kina lze rovněž pronajmout pro pořádání vlastní akce (<https://kultura.slansko.cz>, 2011).

Městské divadlo

V roce 1879 přišli slánští ochotníci s návrhem na postavení vlastní divadelní budovy ve Slaném. Roku 1882 byl slavnostně položen základní kámen budovy, která byla již koncem roku 1883 slavnostně otevřena, tedy těsně za Národním divadlem. V červenci roku 1999 prošlo divadlo rekonstrukcí a v roce 2001 bylo slavnostně otevřeno v podobě, jakou má dnes (<https://kultura.slansko.cz>, 2011).

V městském divadle se pravidelně hrají představení pro veřejnost, ale i pro školy v podání našeho slánského divadelního sboru, tak i jiných hostujících. Rovněž se v divadle konají různé kulturní akce a koncerty. Do divadla je bezbariérový přístup a rozděluje se na přízemí, balkon, lóže a galerii. Kapacita je 340 míst.

Divadlo již delší dobu spolupracuje s Českou televizí, natáčelo a natáčí se zde mnoho televizních pořadů. O Slánském divadle se tvrdí, že snad není českého herce, zpěváka nebo umělce, který by v něm neúčinkoval (<https://kultura.slansko.cz>, 2011).

Vlastivědné muzeum

Původně piaristická kolej, která byla dostavěna roku 1665, poté gymnázium. Po roce 1997, kdy si objekt prošel rozsáhlou rekonstrukcí dnes v budově sídlí Vlastivědné muzeum a bývalá kolejní kaple Zasnoubení Panny Marie (<https://www.infoslany.cz>, 2018).

Stálé i občas měněné expozice jsou k dispozici široké veřejnosti během všedních dnů, i o víkendu, a to především z oblasti regionální historie. Součástí jsou rovněž i drobné výstavy nebo přednášky místních historiků.

Muzeum rovněž nabízí i zajímavé výukové programy pro školy, které jsou jimi poměrně hojně využívány.

Knihovna Václava Štecha

Zásluhou Václava Štecha, byla roku 1897 otevřena veřejná knihovna při Muzejním spolku ve Slaném s tehdejšími fondem 2031 svazků (<https://www.infoslany.cz>, 2018).

Knihovna je dnes organizační složkou obce a zároveň paměťovou institucí plnící knihovnicko-informační, metodické a kulturně společenské funkce s místním významem. V současnosti pečuje o téměř 55 tisíc svazků, disponuje až 50 studijními místy, z toho 15 s přístupem k internetu. Dále nabízí skenování, kopírování a laminování materiálů. Jako centrální knihovnická instituce regionu zabezpečuje realizaci řady celostátních projektů a grantové projekty Ministerstva kultury (<https://www.infoslany.cz>, 2018).

V současné době má knihovna ještě jednu pobočku ve Slaném (na 3. základní škole) a jednu na Dolíně. Samotná hlavní budova se pak rozděluje na oddělení pro dospělé, děti a studovnu.

Krom pravidelných akcí (Hraní a tvoření s knihou, Den poezie, Burza knih...), nabízí knihovna také mnohé výukové programy pro školy a několik příměstských táborů pro děti v období prázdnin. Velmi oblíbená je rovněž 'Noc s Andersenem' na podporu dětského čtenářství, při níž mohou děti nocovat v knihovně (<https://www.infoslany.cz>, 2018).

Hvězdárna Jaroslava Trnky

Hvězdárnu najdeme v těsné blízkosti lesoparku Na Hájích. Samotná budova je dominantou severní části města s výhledem na Slánskou horu a historické jádro města. V roce 1996 byla slavnostně zpřístupněna veřejnosti. Naše hvězdárna pravidelně pořádá odborné přednášky, exkurze, filmové večery a veřejná pozorování (<https://www.infoslany.cz>, 2018).

Krom různých tematických expozicí a pozorování pro veřejnost, připravuje hvězdárna rovněž programy pro různé organizované skupiny a také pro školní kolektivy od mateřských po střední školy.

Basketbalový klub ŠSK Slaný a BC Slaný

Basketbal ve Slaném má poměrně velkou a dlouholetou tradici. Kluby dnes slaví dílčí úspěchy především v mládežnických kategoriích.

Krom seniorského týmu, mají tyto kluby ještě tři mládežnické týmy, včetně chlapeckého, i dívčího, nově otevírá i přípravku pro předškolní děti. Tréninky probíhají během celého týdne, o víkendu se hrají zápasy. Tréninky probíhají v tělocvičnách na 3. ZŠ a své domácí zápasy odehrávají kluby v tělocvičně ve víceúčelové hale nebo na 3. ZŠ.

Autoklub Slaný

Plochá dráha ve Slaném má bohatou a velmi úspěšnou historii. V současnosti zde probíhá výchova nových talentů, ale i nyní se zde jezdí závody místního poháru, na kterých domácí jezdci sbírají různé úspěchy.

Na největší závody ve Slaném se dokáže sejít až 15 tisíc diváků. Udržování chodu ploché dráhy je jedním z nejnáročnějších projektů, co se týká financí ve Slaném.

LTC Slaný

Místní tenisový oddíl zde trénuje od roku 1997 poté, co byl zdejší areál zrekonstruován. V průběhu zimy jsou ke hraní k dispozici nedaleké přetlakové haly. Sportoviště má několik kurtů, tréninkovou stěnu a solidní zázemí. Oddíl se specializuje především na práci s mládeží ve věku 12–18 let. Areál si může pronajmout i kdokoli z veřejnosti.

HK LEV Slaný

Místní hokejový klub trénuje v hokejové hale ve víceúčelovém sportovním areálu. V současné době se specializuje na práci s mládeží již od nejmenších předškolních kategorií. Tréninky probíhají během pracovních dnů a o víkendu hrají všechny kategorie zápasy ve

svých soutěžích. Během léta jsou k dispozici tréninky v tělocvičnách, buď ve víceúčelovém areálu anebo v nedaleké ZŠ. Častá jsou i letní soustředění.

Děti, které jsou navíc členy tohoto klubu, mají slevu pro vstup do dalších zařízení místního areálu.

Judo klub Slaný

Vychovává místní mládež, trenéři jsou především z řad místních odchovanců. Tréninky jsou každé pondělí a čtvrtek v tělocvičně 1. ZŠ. Klub se pravidelně účastní místních přeborů a během léta probíhají různá soustředění.

SKOB Slaný

Dlouholetou tradici má rovněž místní klub orientačního běhu. Nyní do něj pravidelně dochází kolem 60 závodníků, včetně zástupců z řad místní mládeže. Pravidelně se účastní regionálních závodů, kde sbírají umístění na předních příčkách. Někteří závodníci vyrážejí na závody i za hranice (Itálie, Německo, Slovensko). Závodníci se schází na tréninky každý pátek a na podzim organizují pravidelná soustředění.

TJ SOKOL Slaný

Sokol je organizací s celostátní působností a se svou nabídkou aktivit patří mezi jedno z nejpřednějších míst ve Slaném. Členové slánského Sokola patří mezi oddíly sokolské všestrannosti, nohejbalu, volejbalu nebo karate. Tréninky ve slánské sokolovně probíhají v týdnu a jednotlivé oddíly se pravidelně účastní mnohých turnajů a soutěží. V sokolovně se také velmi často pořádají různé sportovní turnaje pro veřejnost a prostory si lze i pronajmout.

SK Slaný

Místní fotbalový klub patří mezi ty nejpočetnější ve Slaném. Tréninky dětí, mládeže i dospělých probíhají pravidelně na fotbalových trávnících v blízkosti víceúčelové sportovní

haly. Klub má rovněž dlouholetou tradici, založen byl roku 1907. Všechny kategorie se účastní místních soutěží.

STC Slaný

Úspěšnou a dlouholetou tradici má rovněž místní stolní tenisový klub. V současnosti se zaměřuje na výchovu nových zájemců a trénuje současnou mládež. Tréninky jsou každodenní v prostoru u místní plovárny a v tělocvičně na místním gymnáziu. Závodů se klub účastní celoročně a přiváží z nich pravidelně velmi dobré výsledky.

FBC Barracudas Slaný

Místní florbalový tým momentálně úspěšně vychovává děti a mládež v místních soutěžích. Tréninky probíhají během všedních dnů ve sportovní hale BIOS, po postavení nové sportovní haly v severní části města se veškerá činnost klubu přesune tam. Klubu se zároveň daří i v seniorské kategorii.

FK Union Slaný

Tento futsalový klub je jedním z mnoha, které se na Slánsku vyskytují. Účastní se místní regionální soutěže a specializován je na seniorskou kategorii.

RSC Čechie Slaný

Je patrně nejznámějším futsalovým klubem na Slánsku. Podobně jako ostatní se účastní místní soutěže a vychovává si i nástupnickou mládež. Trénuje v místní sportovní hale BIOS.

Krasobruslařský klub Slaný

Klub není jen pro zdatné krasobruslaře, ale rovněž se i snaží o samotnou výuku bruslení. Podobně jako hokejisté, trénují v hale ve víceúčelovém areálu. Během léta jsou k dispozici tělocvičny z řad místních ZŠ. Příprava je bezpochyby náročná, tréninky probíhají každý den,

i ráno před školou. Krom přípravy mládeže, má klub zaregistrovaný několik závodnic, které se pravidelně účastní různých soutěží.

TCB Gym Slaný

Byl založen v roce 2012. V té době tréninky probíhaly v tělocvičnách a prostorech v Praze, až později vznikla pobočka v prostorech 3.ZŠ ve Slaném, kde mládež trénuje různé varianty bojových sportů dodnes. Je nutné říci, že práce trenérů s mládeží je velmi dobrá a mnozí z nich mají za sebou obrovské úspěchy na mezinárodní úrovni.

Junák Slaný

V současné době ve Slaném funguje 5 skautských oddílů, od nejmenších, po práci s mládeží, dokonce i seniorský oddíl. Klubová základna se nachází v blízkosti gymnázia a jednotlivé oddíly se zde scházejí v průběhu týdne. Velmi časté je pořádání různých akcí, pochodů a soustředění.

Pohodička FIT studio Jitka

Toto studio nabízí velkou nabídku volnočasových aktivit pro děti, ale také skupiny či kolektivy sportovců. Velmi oblíbená je zde především lezecká stěna a bouldering, ve kterém si místní studio vychovává i několik závodníků z řad místní mládeže. Typické je rovněž pořádání různých akcí pro veřejnost a pořádání mnoha sportovních táborů pro děti v období prázdnin.

Epicentrum GYM

Bývalé sportovní centrum Atlas stále nabízí přichozím své služby ve formě fitness centra, bowlingu, hřiště na squash, tělocvičny, ale také třeba sauny nebo solária. Veškeré zařízení je moderně vybavené a veřejností hojně využíváné.

Sluníčko Slaný

Dětská organizace Sluníčko pořádá každoročně několik táborových turnusů v období letních prázdnin na své táborové základně v Jesenici. Kapacita tábora je 50 dětí.

Slánská SCÉNA

Jedná se o místní divadelní soubor. V současné době má stálou sestavu místních herců, kteří pro místní v městském divadle pravidelně hrají různá divadelní představení. V souboru vystupují rovněž zástupci z řad místních dětí a mládeže.

D.S. Elišek z.s.

Jedná se o malou školku s prvky Montessori a lesní školky. Ve Slaném funguje již několik let a určená je pro děti od 1 do 6 let. Je rozdělená do pěti tříd podle aktuálních schopností dětí. Svou pobočku má také na Kladně.

Baby klub Slaný

Klub byl ve Slaném založen při MŠ U Divadla. Matky na mateřské dovolené s dětmi jej mohou navštěvovat každou středu dopoledne. K dispozici jim je klubovna MŠ s tělocvičnou, v letním období lze pak využívat místní zahradu s pískovištěm a bazénem. Klub je určen dětem od 3 měsíců do 4 let.

Tosara z.s.

Tosara je organizací, která vytváří otevřené prostředí pro rozvoj, vzdělávání a volný čas dětí, mladých lidí a rodin se zaměřením na děti s SVP a děti žijící v sociálně nepříznivých podmínkách.

Pobočka ve Slaném vznikla v roce 2010 a krom výše zmíněného se dlouhodobě zapojuje do vytváření koncepcí sociální integrace a inkluze města Slaný.

Kromě doučování, poradenství pro rodiče a různých volnočasových programů pořádá organizace rovněž volnočasové aktivity pro děti z Ukrajiny postižené válkou, či pořádá příměstské tábory pro děti ze sociálně slabých rodin.

Romodrom o.p.s.

Občanské sdružení Romodrom vzniklo jako dobrovolná organizace s cílem pomoci především lidem romského etnika.

Se sídlem v Praze se organizace rozšířila po celé republice, a to i do Slaného. Ve Slaném je pobočka zapojena do projektu podpory inkluze na podporu slánských dětí ze sociálně slabšího prostředí, s cílem jejich začlenění do hlavního vzdělávacího proudu a zvládnutí školy bez obtíží.

Dotazník pro žáky 6.a 7. ročníků ZŠ ve Slaném

Vážené žákyně, vážení žáci,

Jmenuji se Marek Zůna a jsem studentem pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Moje bakalářská práce se zabývá volným časem a volnočasovými aktivitami a já bych rád znal Váš názor na to, jakým způsobem svůj volný čas trávíte a jaké máte zájmy. Následné výsledky tohoto šetření budou využity k vyhodnocení pro mou výzkumnou část práce. Prosím, zakroužkujte vždy jen jednu odpověď anebo doplňte odpověď svou. Dotazník je anonymní.. Až dotazník vyplníte, odevzdejte jej prosím svému třídnímu učiteli.

Velmi děkuji za ochotu a Váš čas!

1) Jsem:

- a) chlapec
- b) dívka

2) Jsem ze Slaného:

- a) ano
- b) ne

3) Máš možnost využít v místě tvého bydliště nabídky zájmových kroužků a aktivit?

- a) ano
- b) ne

4) Jak nejradyji trávíš svůj volný čas? (vypiš všechny možnosti).

5) S kým trávíš nejčastěji svůj volný čas?

- a) sám/sama
- b) s rodiči
- c) s kamarády
- d) v organizované skupině (zájmové kroužky a aktivity)
- e) domácí mazlíček

6) Jsi spokojen(a) s množstvím svého volného času?

- a) mám ho málo
- b) mám ho dostatek
- c) mám jej až moc – často se nudím

7) Navštěvuješ nějaký zájmový kroužek? Pokud ano, kroužek sis:

- a) vybral(a) sám (sama)
- b) vybrali mi ho rodiče
- c) doporučení od kamaráda, známého
- d) nenavštěvuji žádný kroužek

8) Pokud docházíš do nějakých zájmových kroužků, vypiš konkrétní příklady a aktivity.

9) Podle čeho si vybíráš zájmový kroužek nebo aktivitu?

10) Kolikrát týdně se kroužkům věnuješ?

- a) jednou
- b) dvakrát
- c) třikrát
- d) čtyřikrát a více

11) Jsi spokojený(á) s nabídkou zájmových kroužků a aktivit ve Slaném?

- a) ano
- b) ne

12) Pokud ne, jaká aktivita, popř. kroužek ti zde chybí?